

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΟΛΥΡΑΚΗΣ

ΕΚΕΙΝΗ
Η ΣΤΙΓΜΗ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

61n ΧΙΛΙΑΔΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Εκείνη η στιγμή**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Γιώργος Πολυράκης
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Γιάννης Σπανδωνής
ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Μαρία Σεβαστιάδου
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Γιώργος Ανδρεάδης
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά

© Γιώργος Πολυράκης, 1996
© Φωτογραφιών εξωφύλλου: Malgorzata Maj/Trevillion Images,
ventdusud, ssuaphotos, Reinhold Leitner/Shutterstock
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 1996

Πρώτη έκδοση: Δεκέμβριος 1996
Δεύτερη έκδοση: Φεβρουάριος 2016
Εικοστή τρίτη ανατύπωση: Φεβρουάριος 2016, 61η χιλιάδα

Έντυπη έκδοση ISBN 978-960-274-600-4
Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-960-496-490-1

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
Έδρα: Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.
Head Office: 121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΟΛΥΡΑΚΗΣ

ΕΚΕΙΝΗ Η ΣΤΙΓΜΗ

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΟΛΥΡΑΚΗ

ΜΑΘΗΤΙΚΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

(θεατρικό, 1995)

ΧΟΡΕΥΟΝΤΑΣ ΣΤΗ ΣΙΩΠΗ

(μυθιστόρημα, 1998, Βραβείο Πεζογραφίας Ελληνικής Εταιρείας Χριστιανικών Γραμμάτων, σειρά στην τηλεόραση, στον ALPHA, 2002-2003, 41η έκδοση, Απρίλιος 2014)

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΜΕ ΤΟ ΧΘΕΣ

(μυθιστόρημα, 2000, Α΄ Βραβείο Μυθιστορήματος Φιλολογικού Συλλόγου «Παρνασσός», 22η έκδοση, Σεπτέμβριος 2014)

Η ΚΟΡΗ ΤΗΣ ΑΝΕΜΩΝΗΣ

(μυθιστόρημα, 2001, 20ή έκδοση, Σεπτέμβριος 2014)

ΜΕ ΤΗΝ ΠΙΝΟΗ ΤΟΥ ΑΝΕΜΟΥ

(μυθιστόρημα, 2003, 14η έκδοση, Απρίλιος 2014)

ΜΑΚΡΙΝΟΙ ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ

(ιστορικό μυθιστόρημα, 2005, 17η έκδοση, Μάρτιος 2014)

ΣΑΝ ΝΑ ΜΗΝ ΠΕΡΑΣΕ ΜΙΑ ΜΕΡΑ

(διηγήματα, 2006, 7η έκδοση, Απρίλιος 2014)

ΣΙΩΠΗΛΕΣ ΚΡΑΥΓΕΣ

(ιστορικό μυθιστόρημα, 2007, 13η έκδοση, Φεβρουάριος 2014)

ΟΙ ΑΕΤΟΙ ΠΕΘΑΙΝΟΥΝ ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ

(μυθιστόρημα, 2008, 7η έκδοση, Οκτώβριος 2014)

ΛΥΤΡΩΣΗ

(μυθιστόρημα, 1η έκδοση 1994, 2η έκδοση, Ψυχογίος 2009, 8η ανατύπωση, Μάρτιος 2014)

ΔΩΡΟΘΕΑ ΝΤΕ ΡΟΠ

(μυθιστόρημα, 2010, 9η έκδοση, Οκτώβριος 2013)

ΕΓΚΛΗΜΑ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΩΝ ΠΑΤΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΥ

(μυθιστόρημα, 2011, 6η έκδοση, Μάρτιος 2014)

ΑΣΥΝΗΘΙΣΤΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

(μυθιστόρημα, 2012, 4η έκδοση, Σεπτέμβριος 2014)

ΤΑ ΗΡΑΝΘΕΜΑ ΘΑ ΑΝΘΙΣΟΥΝ ΞΑΝΑ

(μυθιστόρημα, 2013, 3η έκδοση, Σεπτέμβριος 2013)

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ

(μυθιστόρημα, 2014, 2η έκδοση, Ιούλιος 2014)

ΟΤΑΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΑΝΘΡΩΠΟΙ

(μυθιστόρημα, 2015, 1η έκδοση, Απρίλιος 2015)

*Αφιερώνεται
στην οικογένειά μου,
καθώς και σε όλους εκείνους
που αναλώνουν τη ζωή τους
δίπλα στον άρρωστο.*

Τα πρόσωπα που αναφέρονται σ' αυτό το βιβλίο, καθώς και τα γεγονότα που σχετίζονται με αυτά είναι όλα φανταστικά. Οποιαδήποτε ομοιότητα με υπαρκτά πρόσωπα ή πραγματικά γεγονότα είναι εντελώς συμπτωματική.

Το αεροπλάνο πετούσε στις παρυφές της καταιγίδας και συγγλονιζόταν ολόκληρο από ισχυρές αναταράξεις. Η άτρακτος έτριξε επικίνδυνα, και τα φτερά ταλαντεύονταν τόσο, που κόντευαν να σπάσουν. Η πόρτα της μικρής κουζίνας στην ουρά του αεροπλάνου άνοιξε ξαφνικά με πάταγο, κι ένα καροτσάκι σερβιρίσματος κύλησε στον διάδρομο, χτυπώντας στα καθίσματα δεξιά και αριστερά και σκορπίζοντας στο πάτωμα της καμπίνας πιατάκια, φλιτζάνια και πλαστικά κύπελλα. Από τις θέσεις για τις χειραποσκευές πάνω από τα καθίσματα άρχισε να βρέχει μικροαντικείμενα στο κεφάλι των επιβατών. Ο χώρος της καμπίνας γέμισε από γυναικεία ουρλιαχτά πανικού. Οι άντρες προσπάθησαν να ηρεμήσουν τις γυναίκες που κάθονταν δίπλα τους και ούρλιαζαν· κι αυτοί φοβούνταν βέβαια, μα ντρέπονταν ακόμα να το δείξουν. Τα νεύρα όλων, που εδώ και σαράντα λεπτά, από την ώρα που άρχισαν οι κλυδωνισμοί, τεντώνονταν σε βαθμό επικίνδυνο, πήγαιναν ήδη να σπάσουν.

Άξαφνα οι αναταράξεις έγιναν απίστευτα ισχυρές, και το αεροπλάνο φάνηκε να χάνει τη στήριξή του. Οι σπαραχτικές κραυγές, κραυγές που πρόδιναν ανείπωτη αγωνία, πολλαπλασιάστηκαν. Ύστερα το σκάφος ισορρόπησε και πάλι, μα παράδερνε πια σαν καρυδότσουφλο σε μανιασμένα κύματα. Ο καιρός ήταν πολύ κακός εκεί ψηλά, στα δεκαοχτώ χιλιάδες πόδια.

Μέσα στον στενό χώρο του κόκπιτ, της καμπίνας διακυβέρνησης του αεροσκάφους, ο κυβερνήτης έριξε μια γρήγορη ματιά στον συγκυβερνήτη του και στον ιπτάμενο μηχανικό. Κάθονταν αλύγιστοι στις θέσεις τους, φαινομενικά ψύχραιμοι, μα με πρόσωπα κάτωχρα. Μπορούσε εύκολα να φανταστεί την αγωνία που έσφιγγε την ψυχή τους. Την ίδια αγωνία ένιωθε κι αυτός. Ήταν σαράντα επτά χρονών, είχε χιλιάδες ώρες πτήσης με Phantom και με P-84 κι άλλες τόσες με αεροπλάνα σαν αυτό που πετούσε τώρα από τότε που έφυγε από την πολεμική αεροπορία. Με τόσο άσχημο καιρό σαν το σημερινό, όμως, δεν είχε ξαναπετάξει. Το βλέμμα του ταξίδεψε έξω, μα δεν μπορούσε να δει τίποτε άλλο εκτός από τη σκοτεινιά που τους τύλιγε από παντού, κι ας ήταν εννιά και τέταρτο το πρωί. Δυνατές, εκτυφλωτικές αστραπές έσκιζαν κάθε τόσο τη μαυρίλα. Δεν μπορούσε ν' ακούσει, μα φανταζόταν τον ήχο της βροντής που ακολουθούσε κάθε λάμψη.

Δεν είχαν καμία οπτική επαφή με το έδαφος. Σε λίγα λεπτά θα περνούσαν τις τελευταίες βουνοκορφές του Σαρανταπόρου και θα βρίσκονταν πάνω από τον κάμπο της Κοζάνης. Ο πύργος ελέγχου του αεροδρομίου τούς είχε προειδοποιήσει για την ομίχλη που κάλυπτε την περιοχή. Ωστόσο τα όργανα ελέγχου του αεροπλάνου λειτουργούσαν κανονικά, και ο κυβερνήτης πίστευε ότι δε θα είχε ιδιαίτερα προβλήματα όταν θ' άρχιζε η διαδικασία της προσγείωσης.

Μια εκτυφλωτική αστραπή από τα αριστερά και πολύ κοντά τους τον τύφλωσε στιγμιαία. Και αμέσως, μέσα στη μανία της θύελλας που συγκλόνιζε το αεροπλάνο, έφτασε στα αυτιά του ένα γυναικείο ουρλιαχτό τρόμου, μια φωνή που δεν είχε τίποτα το ανθρώπινο. Μέσα στην καμπίνα των επιβατών, ο άντρας που καθόταν στη θέση 9B, δίπλα από τη γυναίκα που με παραμορφωμένα τα χαρακτηριστικά από τον φόβο ούρλιαζε, γύρισε και της έκλεισε το στόμα με την παλάμη του. Καταλάβαινε ότι και ο ίδιος είχε φτάσει στα όριά του και δε χρειαζόταν παρά ένα «κάτι» για να σπάσει και ν' αρχίσει να ουρλιάζει κι αυτός.

Την άλλη στιγμή οι αναταράξεις ξανάρχισαν με ακόμα περισσότερη σφοδρότητα. Άξαφνα είχαν όλοι την αίσθηση ότι το τεράστιο χέρι ενός μυθικού γίγαντα που αναδύθηκε από το πουθενά είχε αδράξει το αεροπλάνο και το τινάζε ανελέητα, μανιασμένα, δεξιά αριστερά, πάνω κάτω. Τα φώτα της καμπίνας τρεμόπαιζαν, τα καθίσματα πήγαιναν να ξεκολλήσουν από τη βάση τους, όσα σκεύη είχαν απομείνει στην κουζίνα κύλησαν κι αυτά στον διάδρομο, και οι άνθρωποι, που είχαν χάσει κάθε αίσθηση προσανατολισμού, πίστεψαν ότι είχε φτάσει η τελευταία τους ώρα.

Ξαφνικά το ανελέητο ταρακούνημα σταμάτησε, καθώς βρέθηκαν σ' ένα «καθοδικό ρεύμα αέρος». Το αεροπλάνο έπεσε απότομα, με εφιαλτικά τραντάγματα, για κάμποσες εκατοντάδες μέτρα, και ο χώρος της καμπίνας των επιβατών γέμισε πανικό και θρήνο. Το πλήθος από ετερόκλητα αντικείμενα που είχαν σκορπιστεί στον διάδρομο τινάχτηκε στην οροφή από την απότομη και παρατεταμένη πτώση, και από κει ξανάπεσαν στο κεφάλι των ανθρώπων, τραυματίζοντάς τους. Οι περισσότεροι, όμως, αδιαφόρησαν. Γιατί μέσα στον πανικό τους ένιωσαν μιαν απίστευτη δύναμη να τους τραβάει αδυσώπητα προς τα πάνω, να τους τινάζει προς την οροφή της καμπίνας, καθώς το αεροπλάνο έδειχνε να πέφτει σ' ένα απύθμενο κενό, και ταυτόχρονα μια έντονη πίεση στη μέση τους, που προκαλούσε η αντίσταση από τη ζώνη ασφαλείας. Ο πανικός κάλυψε τα πάντα. Άντρες, γυναίκες και παιδιά απέβαλαν και τα τελευταία υπολείμματα αξιοπρέπειας, που εδώ και πενήντα λεπτά, από τη στιγμή που άρχισαν οι αναταράξεις, τους συγκρατούσαν λίγο πολύ, και ξέσπασαν σε κραυγές ανείπωτου τρόμου, απόγνωσης και επικλήσεων στον Θεό και στους αγίους του. Ακόμα κι όταν το αεροπλάνο σταμάτησε να πέφτει, σαν βρέθηκε έξω από το καθοδικό ρεύμα και συνέχισε την πορεία του, αυτοί εξακολούθησαν αλλόφρονες να ουρλιάζουν και να κλαίνε. Τα μέλη του πληρώματος, εξοικειωμένα με δύσκολες καταστάσεις, και οι ελάχιστοι από τους επιβάτες που δε βρίσκονταν σε κατάσταση αλλοφρο-

σύνης, αλλά διατηρούσαν κάποια ίχνη ψυχραιμίας, ένιωσαν αμέσως την αλλαγή από την πίεση που ασκούσε στη μέση τους η ζώνη ασφαλείας και κατάλαβαν ότι είχαν σταματήσει να πέφτουν. Προσπάθησαν να ηρεμήσουν τους διπλανούς τους, μα στάθηκε αδύνατο. Και στα επόμενα δραματικά δευτερόλεπτα –που φάνηκαν αιώνες– κάθε επιβάτης αντιδρούσε εντελώς απρόβλεπτα.

Ο κοντόχοντρος φαλακρός άντρας που καθόταν στη θέση 9Ρ έβλεπε τόση ώρα τις αστραπές να αυλακώνουν τη σκοτεινιά που τους τύλιγε, πότε μακριά τους και πότε πολύ κοντά στο αεροπλάνο, και προσπαθούσε να εξηγήσει στη διπλανή του κυρία, που έκλαιγε τρομαγμένη –μα ίσως ίσως και να πείσει τον ίδιο τον εαυτό του– ότι «Το αεροπλάνο αποτελεί κλειστό κλωβό Faraday και δε διατρέχει κανέναν κίνδυνο από τους κεραυνούς». Μόλις, όμως, βρέθηκαν στην παρυφή της καταιγίδας κι όταν συνάντησαν το μεγάλο «κενό αέρος», νόμισε ότι έπεφταν. Έφερε τα χέρια του στον λαιμό του και άρχισε να κλαίει. Κι όταν το αεροπλάνο ξαναβρήκε την ισορροπία του, αυτός δεν το κατάλαβε. Είχε στυλώσει ένα απλανές βλέμμα ίσια μπροστά του, έκλαιγε με άναρθρους λυγμούς και παρακαλούσε να πεθάνει ή έστω να λιποθυμήσει πριν προσκρούσουν στο έδαφος, για να μη νιώσει τον πόνο. Ούτε το ένα έγινε, όμως, ούτε το άλλο. Είχε αδειάσει η κύστη του, μα δεν το κατάλαβε· ούτε καν ένιωσε τη ζεστασιά ανάμεσα στα πόδια του από τα ούρα που κυλούσαν.

Η πολύ κομψά και πανάκριβα ντυμένη όμορφη νεαρή κυρία που καθόταν στη θέση 2Α ήταν από τους ελάχιστους που είχαν διατηρήσει μέχρι τότε την ψυχραιμία τους. Επιτυχημένη επιχειρηματίας γούνας από τη Σιάτιστα, είχε μεγάλη εμπειρία από αεροπορικά ταξίδια, ακόμα και υπερπόντια, και ήταν εξοικειωμένη με όλες τις καιρικές συνθήκες που μπορεί να συναντήσει κανείς όταν χρησιμοποιεί συχνά το αεροπλάνο.

Σε τόσο άσχημο, όμως, καιρό σαν τον σημερινό δεν είχε ξα-

ναβρεθεί. Είχε καταφέρει να κρατήσει την ψυχραιμία της για χάρη του πεντάχρονου ξανθόμαλλου γιου της, που καθόταν στο διπλανό κάθισμα, αλλά ένας ανείπωτος, θανατερός φόβος έσφιγγε με παγωμένα δάχτυλα την ψυχή της. Είχε χαλαρώσει τη ζώνη ασφαλείας για να κινείται καλύτερα, είχε γείρει πάνω του, σε μια φανερή προσπάθεια να τον προστατέψει, μα η τραγική έκφραση του προσώπου της μαρτυρούσε ότι είχε συνειδητοποιήσει πως δεν μπορούσε να κάνει τίποτα. Και ο μικρούλης είχε γαντζωθεί με τα χεράκια του από τον λαιμό της, ζητώντας σιγουριά και προστασία στη μητρική αγκαλιά.

Οι δύο νεοσύλλεκτοι στρατιώτες που κάθονταν στις θέσεις 11Α και 11Β ήταν φίλοι από παλιά. Υπηρετούσαν στην Αυλώνα· είχαν δώσει αίμα σ' έναν συνάδελφό τους που νοσηλευόταν με γαστρορραγία στο στρατιωτικό νοσοκομείο της Αθήνας και πήγαιναν με τετραήμερη τιμητική άδεια στο χωριό τους, στην Αιανή. Αυτό ήταν το πρώτο αεροπορικό τους ταξίδι. Μπήκαν στο αεροπλάνο με τον φυσικό φόβο του πρωτάρη. Με τις πρώτες ισχυρές αναταράξεις πανικοβλήθηκαν. Μα δεν το έδειξαν· ένας στρατιώτης δεν πρέπει ποτέ να δείχνει ότι φοβάται. Ενδόμυχα, όμως, είχαν αποφασίσει να επιστρέψουν στην Αθήνα με πούλμαν. Σε αεροπλάνο πάντως δε θα ξανάμπαιναν. Δεν μπορούσαν φυσικά να φανταστούν ότι η μοίρα είχε αποφασίσει αλλιώς πολύ πριν από αυτούς... Ένιωθαν διπλωμένα τα σωθικά τους και το κεφάλι τους να γυρίζει από τη ζαλάδα. Τα δευτερόλεπτα τους φαίνονταν αιώνες. Κι όταν συνάντησαν το μεγάλο κενό αέρος, νόμισαν ότι το αεροπλάνο έπεφτε. Έκλεισαν σφιχτά τα μάτια και περιίμεναν να νιώσουν το φοριχτό τέλος.

Η γυναίκα που καθόταν πίσω, δίπλα στο παράθυρο, στη δεξιά πλευρά του διαδρόμου, είχε μπει στο αεροπλάνο με άσχημη διά-

θεση. Ως μέσο μεταφοράς προτιμούσε το πούλμαν ή, ακόμα καλύτερα, το τρένο. Τώρα, όμως, αναγκάστηκε να ταξιδέψει άρον άρον. Η κόρη της, παντρεμένη με αξιωματικό που υπηρετούσε στην Κοζάνη, είχε χειρουργηθεί ξαφνικά την προηγούμενη νύχτα, έπειτα από κρίση οξείας σκωληκοειδίτιδας. Ήταν ανάγκη λοιπόν να πάει να φροντίσει τα εγγόνια της. Έτσι, βρέθηκε πρωί πρωί στο αεροδρόμιο, μα δεν υπήρχαν εισιτήρια. Γράφτηκε στη λίστα αναμονής και ελάχιστα λεπτά πριν από την απογείωση μπήκε στο αεροπλάνο, στη θέση κάποιου άλλου που ακύρωσε το ταξίδι του. Όταν, λίγα λεπτά μετά την απογείωση, άκουσε από τα μεγάφωνα τον κυβερνήτη να προειδοποιεί τους επιβάτες ότι επρόκειτο να συναντήσουν ισχυρές αναταράξεις, η ήδη κακή διάθεσή της χάλασε περισσότερο. Ήταν και άσχημα επηρεασμένη από μια ταινία που είχε δει το προηγούμενο βράδυ στην τηλεόραση, το *Τρόμος στα είκοσι πέντε χιλιάδες πόδια*... Αν ήξερε ότι την επομένη θα ταξίδευε με αεροπλάνο, δε θα την έβλεπε. Όταν άρχισαν οι ισχυρές αναταράξεις, νόμιζε, κάθε στιγμή που περνούσε, ότι θα έβλεπε το πάτωμα να σκίζεται, ν' ανοίγει, όπως στην ταινία. Είχε μάλιστα την αίσθηση ότι ένιωθε ήδη το σκίσιμο κάτω από τα πόδια της, έστω κι αν το κάλυπτε η μοκέτα και δεν το άφηνε να φανεί. Ύστερα το βλέμμα της έπεσε έξω από το παράθυρο, στο τεράστιο φτερό. Τρόμαξε βλέποντάς το να ταλαντεύεται τόσο πολύ από τις ριπές του αέρα και περίμενε να το δει να σπάζει, να κόβεται στα δύο. Την ίδια στιγμή ήταν σίγουρη ότι το πάτωμα έτριζε και κουνιόταν. Το βλέμμα της άρχισε να τρέχει από το πάτωμα στο φτερό ξανά και ξανά, ενώ μια έκφραση ανείπωτου τρόμου ζωγραφιζόταν στο πρόσωπό της. Κι όταν οι αναταράξεις έγιναν αφόρητες και τα κενά αέρος εφιαλτικά, άρχισε να ουρλιάζει τόσο, που κανένας δε θα μπορούσε να την ηρεμήσει. Μα εκείνες τις στιγμές ελάχιστοι έδιναν σημασία στις αντιδράσεις του διπλανού τους...

Η αεροσυνодός που καθόταν στο ειδικό για τα μέλη του πληρώματος κάθισμα μπροστά από την έξοδο κινδύνου, στη μέση του αεροσκάφους, ήταν τρομοκρατημένη, μα δεν το άφηνε να φανεί. Έβλεπε τους επιβάτες να την κοιτάζουν με λαχτάρα, προσμένοντας να διαβάσουν κάτι στην έκφρασή της ή ν' ακούσουν έναν καθησυχαστικό λόγο από τα χείλη της. Κι εκείνη ήταν αναγκασμένη να χαμογελάει με έναν τρόπο που έπρεπε να τον κάνει να φαίνεται πειστικός, ενώ την ίδια στιγμή μετρούσε τα δευτερόλεπτα με τους απελπισμένους χτύπους της καρδιάς της. Γιατί με τόσο κακό καιρό σαν τον σημερινό δεν είχε ξαναπετάξει. Το βλέμμα της δεν έφευγε από ένα νεαρό ζευγάρι που καθόταν δίπλα της. Η κοπέλα ήταν σε κατάσταση προχωρημένης εγκυμοσύνης κι έκανε εμετό από την ώρα που άρχισαν οι αναταράξεις. Ο νεαρός της χάιδευε τα μαλλιά, της σκούπιζε τον ιδρώτα, τη φιλούσε, και η κοπέλα ακουμπούσε πάνω του με εμπιστοσύνη. Κάθε κίνησή τους, κάθε άγγιγμά τους ξεχειλίζει τρυφερότητα. Κι όταν οι αναταράξεις άρχισαν να γίνονται ανελέητες, όταν η καμπίνα γέμισε κραυγές και θρήνους, εκείνοι δεν έκλαψαν. Γύρισαν ο ένας προς τον άλλο, ακούμπησαν μάγουλο με μάγουλο, σφιχταγκαλιάστηκαν κι έμειναν έτσι. Ως το τέλος.

Η Νατάσα Αργυρίου, που καθόταν στην τελευταία θέση, ήταν μια τριαντάχρονη κοπέλα, απλόχερα προικισμένη από τη φύση. Ψηλή, με πολύ λεπτά πόδια – είχε όλα τα φυσικά προσόντα για να κάνει καριέρα μανεκέν, αλλά είχε προτιμήσει το Πολυτεχνείο. Γιατί αυτό το πανέμορφο, όλο θηλυκότητα πλάσμα ήταν προικισμένο από τη φύση και με ένα μυαλό τετράγωνο. Ήταν πανέξυπνη, με ισχυρή προσωπικότητα, δυνατή μνήμη και κρίση εντυπωσιακή. Αυτός ο σπάνιος συνδυασμός μνήμης και κρίσης την έκανε να ξεχωρίζει σε όλα τα χρόνια των σπουδών της. Είχε μπει πρώτη στο Πολυτεχνείο Θεσσαλονίκης, συνέχισε πάντα με πρωτιές και τελείωσε πρώτη. Τώρα, στα τριάντα της, ήταν πολι-

τικός μηχανικός στα δημόσια έργα. Εργαζόταν στην ΠΥΔΕ, την υπηρεσία δημοσίων έργων της Θεσσαλονίκης, σε ανώτερη θέση, δυσανάλογη με την ηλικία της, και μπροστά της διαγραφόταν ένα μέλλον εξαιρετικά ευοίωνο.

Ήταν βέρα Θεσσαλονικιά. Είχε γεννηθεί και μεγαλώσει στις Σαράντα Εκκλησιές, μιαν από τις όμορφότερες, γραφικότερες και με το καλύτερο κλίμα συνοικίες της Θεσσαλονίκης. Λάτρευε την όμορφη πόλη όπου γεννήθηκε και δεν μπορούσε ούτε να φανταστεί ότι θα γινόταν κάποτε να ζήσει κάπου αλλού. Της ήταν αδύνατο, πίστευε, να στερηθεί τη δυνατότητα ενός ρομαντικού περιπάτου στο δάσος του Σείχ Σου, κοντά στο πατρικό της σπίτι, μιας βόλτας στην Τσιμισκή, την ώρα που οι φωτεινές επιγραφές των καταστημάτων που διακρίνονται πίσω από τις πυκνές φυλλωσιές των δέντρων την κάνουν μαγευτικά όμορφη, ή την απόλαυση ενός φραπέ κάτω από τις τέντες της πλατείας Αριστοτέλους, δίπλα στη θάλασσα, ένα ηλιόλουστο μαγιάτικο πρωινό.

Στη μνήμη της ήταν αποτυπωμένες με απίστευτη καθαρότητα σκηνές από την παιδική της ηλικία στη Νύμφη του Θερμαϊκού. Σαν αυτή που, τετράχρονο κοριτσάκι, στεκόταν Κυριακή απόγευμα με σοβαρότητα, σε στάση προσοχής, δίπλα στον πατέρα της και χαιρέτιζε στρατιωτικά, προσπαθώντας να μιμηθεί τον αξιωματικό που έδινε παραγγέλματα κατά την υποστολή της σημαίας μπροστά στον Λευκό Πύργο. Ύστερα βόλτες με τους γονείς της πάνω κάτω στην πολυάνθρωπη εκείνη την ώρα παραλιακή λεωφόρο και κατόπιν φαγητό στον *Στρατή*.

Θυμόταν ακόμα το βράδυ εκείνο που οι γονείς της την πήραν μαζί τους, όταν πήγαν να δουν την όμορφη σαν θεά, όπως φάνταζε στα παιδικά της μάτια, Νάντια Κωνσταντοπούλου· τραγουδούσε τότε στο *Λουξεμβούργο*, σε μια πανέμορφη περιοχή με σπίτια περιτριγυρισμένα από ανθόκηπους που δεν υπάρχουν πια. Στα αυτιά της εξακολουθούσε να ηχεί η φωνή του Σέρτζιο Ενρίκο από το πικάπ των *Χορτατζήδων*, δίπλα από το σπίτι της, να τραγουδάει το *Io che amo solo te* ή το *Roberta ascoltami* και

διαφωνούσε με τη μητέρα της, η οποία υποστήριζε ότι ο Ιβ Μοντάν –που τον άκουγαν από το ίδιο πικάπ όταν τραγουδούσε το *À Paris*– είχε πιο ξεστή φωνή.

Κι ένα βράδυ, ένα αξέχαστο βράδυ, έπεισε τον πατέρα της και την πήραν μαζί τους σ' έναν χορό στο *Πικαντίλι*, με την ιταλική ορχήστρα. Δε θα το ξεχνούσε ποτέ της εκείνο το βράδυ. Ήταν το μοναδικό δεκάχρονο κοριτσάκι ανάμεσα στις όμορφες κυρίες με τις πανάκριβες τουαλέτες και στους καλοντυμένους κυρίους. Το θυμόταν εκείνο το βράδυ με ακόμα περισσότερη συγκίνηση και από κείνο το άλλο, τότε που, στα δεκαπέντε της, κατάφερε να το σκάσει από τους γονείς της –λέγοντάς τους ότι θα πήγαινε με δύο φίλες της σινεμά στα *Διονύσια*, να δει το *Γουέστ Σάιντ Στόρι*– και πήγε με το πρώτο της φλερτ στο κλαμπ *Γουότερ Λίλι*, να χορέψει το πρώτο της ταγκό και να πιει το πρώτο της βερμούτ.

Πώς μπορούσαν να ξεχαστούν ποτέ εκείνες οι μαγευτικές διαδρομές με το καραβάκι στην καταγάλανη τότε θάλασσα του Θερμαϊκού, από την παραλία του Λευκού Πύργου ως την Περαία και την πλαζ του ΕΟΤ, που ήταν τότε οι κοσμικές πλαζ της Θεσσαλονίκης... Όχι, δε θα μπορούσε ποτέ της να ζήσει μακριά από την πόλη όπου γεννήθηκε, από την πόλη της.

Γι' αυτό και αντιστάθηκε με πείσμα στην επιμονή του υπουργείου να την τοποθετήσει στην Αθήνα. Η υπηρεσία της είχε διακρίνει ωρίς τα σπάνια προσόντα της –πράγμα παράξενο για δημόσια υπηρεσία– και θέλησε να τη φέρει στην πρωτεύουσα, «για να την αξιοποιήσει περισσότερο». Η Νατάσα δεν ήθελε ν' ακούσει κουβέντα, απείλησε να παραιτηθεί και το εννοούσε. Έτσι, παρέμεινε στη Θεσσαλονίκη, δεσμεύτηκε, όμως, με την υπόσχεση να πηγαίνει για ελέγχους όταν κι όπου, σε όλη την ελληνική επικράτεια, την έστελνε η υπηρεσία της. Αυτό λοιπόν συνέβαινε και τώρα. Είχε κληθεί πριν από δύο μέρες στην Αθήνα, πήρε οδηγίες από το Υπουργείο Δημοσίων Έργων και πήγαινε για ορισμένες συμπληρωματικές παρατηρήσεις στο φράγμα του Πολυφύτου, στον νομό Κοζάνης.

Το φράγμα ήταν καινούργιο. Η τεχνητή λίμνη είχε μήκος γύρω στα τριάντα πέντε χιλιόμετρα, και η γέφυρα που συνέδεε τον δρόμο Κοζάνης-Σερβίων και είχε δοθεί στην κυκλοφορία μόλις πριν από λίγους μήνες ήταν χίλια πεντακόσια δεκαπέντε μέτρα μακριά. Το όλο έργο ήταν ένα μνημείο της σύγχρονης τεχνολογίας. Το βάθος της λίμνης σε πολλά σημεία έφτανε τα πενήντα μέτρα, κι όπως έλεγαν, αν ποτέ έσπαζε το φράγμα, το νερό στην πεδιάδα των Γιαννιτσών θα έφτανε σε ύψος πενήντα εκατοστών. Η λίμνη απλωνόταν σε μια πανέμορφη κοιλάδα, ανάμεσα σε πανύψηλες βουνοκορφές. Τα νερά της, τότε πρασινογάλαζα και πότε σκοτεινά, ανάλογα με τις καιρικές συνθήκες, ήταν πεντακάθαρα. Στη μια της πλευρά, ένας φιδωτός στενός ασφαλτοστρωμένος δρόμος οδηγούσε στο φράγμα, έπειτα από μια φαντασμαγορική διαδρομή. Κάτω από τον δρόμο, προς τη μεριά της λίμνης, λίγα χιλιόμετρα μετά τη μεγάλη γέφυρα, μπορούσε να διακρίνει κανείς ένα μικρό χωριό με περιποιημένα πράσινα παρτέρια και δύο γήπεδα τένις. Ήταν το χωριό που είχε φτιαχτεί για να μένουν με τις οικογένειές τους οι Ρώσοι τεχνίτες που εργάστηκαν για την κατασκευή του φράγματος.

Η Νατάσα μπήκε στο αεροπλάνο σχεδόν τελευταία. Προχώρησε περήφανα στον διάδρομο αναζητώντας τη θέση της, ξέροντας ότι τραβούσε τη γενική προσοχή. Φορούσε στενό μπλουτζίν κι ένα εφαρμοστό πουλόβερ, ντύσιμο που τόνιζε περισσότερο τις όλο θηλυκότητα καμπύλες της. Στο χέρι της κρατούσε το παλτό της κι έναν μικρό ταξιδιωτικό σάκο. Όλα τα βλέμματα έπεσαν πάνω της, και πολλά αντρικά κεφάλια γύρισαν καθώς περνούσε από δίπλα τους.

Η θέση της ήταν στην τελευταία σειρά, δίπλα στο παράθυρο. Πίσω και δεξιά της υπήρχαν τα τρία ειδικά καθίσματα για τα μέλη του πληρώματος. Η Νατάσα έβαλε το παλτό της στη θέση για τις χειραποσκευές, πάνω από το κεφάλι της. Ετοιμαζό-

ταν να τοποθετήσει στην ίδια θέση και τον ταξιδιωτικό της σάκο, όταν την πλησίασε μια αεροσυνοδός.

«Δεσποινίς, βάλτε, σας παρακαλώ, το σακίδιο κάτω από τα πόδια σας», της είπε χαμογελώντας ευγενικά.

«Γιατί;» απόρησε η Νατάσα.

«Θα έχουμε αναταράξεις στο ταξίδι, και καταλαβαίνετε...»

«Οκεί, καταλαβαίνω», απάντησε χαμογελαστά. Ήταν απόλυτα εξοικειωμένη με το αεροπλάνο, μέσο που χρησιμοποιούσε πολύ συχνά στα ταξίδια της, και οι αναταράξεις δεν ήταν κάτι το ασυνήθιστο, χειμωνιάτικα μάλιστα, ώστε να την απασχολήσει το γεγονός ότι θα «κουνιόνταν» λίγο και στο σημερινό τους ταξίδι.

Κάθισε στη θέση της κι έδεσε τη ζώνη ασφαλείας. Τελικά καλύτερα ήταν κάτω από τα πόδια της ο σάκος, την εξυπηρετούσε περισσότερο. Είχε μέσα σε μια ξεχωριστή θήκη τα περιοδικά της και τα τσιγάρα με τον αναπτήρα της, κι έτσι δε θα χρειαζόταν να σηκώνεται κάθε λίγο. Άνοιξε το φερμουάρ της θήκης, πήρε το σκληρό πακέτο Cooper Lights και το τοποθέτησε στο διχτάκι μπροστά της. Ύστερα έριξε μια ματιά στο ρολόι της και άνοιξε ένα περιοδικό με σταυρόλεξα. Ανυπομονούσε να απογειωθούν, να σβήσει η φωτεινή επιγραφή «Μην καπνίζετε» και να απολαύσει τον καφέ και το τσιγάρο της, κάτι που της άρεσε ιδιαίτερα στα αεροπορικά ταξίδια.

Στο διπλανό της κάθισμα είχε καθίσει ένας νεαρός με βαριά κολόνια, με ύφος που έδειχνε καθαρά ότι είχε τόσο μεγάλη ιδέα για τον εαυτό του, ώστε «δε χρειαζόταν να προσπαθήσει πολύ», κατά τη γνωστή διαφήμιση, και με φανερή διάθεση για κουβέντα. Αυτή, όμως, αφοσιώθηκε στη λύση του σταυρόλεξού της για να του κόψει τη φόρα.

Απογειώθηκαν, πράγμα ασυνήθιστο, ακριβώς στην ώρα τους. Το αεροπλάνο έκανε έναν μεγάλο κύκλο πάνω από τον Σαρωνικό και ύστερα, κερδίζοντας συνεχώς ύψος, μπήκε στον αεροδιάδρομο για την Κοζάνη. Η Νατάσα είχε κολλήσει τη μύτη της στο τζάμι του παραθύρου της. Απολάμβανε πάντα την απογείωση,

κι ας έλεγαν ότι είναι η πιο επικίνδυνη φάση του αεροπορικού ταξιδιού, όπως απολάμβανε κι όλη την πτήση. Αντίθετα, φοβόταν λίγο κατά την προσγείωση.

Ήταν μια ηλιόλουστη μέρα του Γενάρη. Η θάλασσα κάτω τους, εκπληκτικά γαλάζια, στραφτάλιζε στις ηλιαχτίδες. Την άφησαν γρήγορα πίσω τους και πέταξαν πάνω από την Αθήνα, που από κει ψηλά τους έδειχνε την άσχημη όψη μιας απέραντης τσιμεντούπολης. Η Νατάσα άκουσε το ηχητικό σήμα πριν ακόμα δει τη φωτεινή επιγραφή «Μην καπνίζετε» να σβήνει και άναψε τσιγάρο. Κάπνιζε, περιμένοντας να σβήσει και η επιγραφή «Προσδεθείτε», για να απολαύσει και τον καφέ που θα τους σέρβιραν.

Είχε τελειώσει το τσιγάρο της, όταν άκουσε πάλι το χαρακτηριστικό ηχητικό σήμα, και ρίχνοντας μια ματιά, είδε παραξενεμένη ότι είχε ανάψει πάλι η φωτεινή επιγραφή που απαγόρευε το κάπνισμα. Την άλλη στιγμή μπήκαν μέσα σε σύννεφα. Ο ήλιος και η στεριά χάθηκαν από τα μάτια τους, και το αεροπλάνο άρχισε να ταρακουνιέται άγρια από τον δυνατό αέρα. Ο νεαρός δίπλα της έχασε απότομα κάθε διάθεση για επιδείξεις γοητείας κι έγινε κάτωχρος. Με την άκρη του ματιού της η Νατάσα έβλεπε τα νύχια του αριστερού του χεριού να έχουν ασπρίσει, καθώς έσφιγγε σπασμωδικά το μπράτσο του καθίσματός του. Η ίδια, συνηθισμένη στα αεροπορικά ταξίδια, δεν ανησύχησε καθόλου, και για να περάσει την ώρα της, καταπιάστηκε πάλι με το σταυρόλεξο. Γρήγορα, όμως, αναγκάστηκε να το αφήσει, γιατί τα ταρακουνήματα είχαν γίνει πιο έντονα και δεν μπορούσε να γράψει.

Λίγο αργότερα ακούστηκε η φωνή του κυβερνήτη από τα μεγάφωνα: ενημέρωνε τους επιβάτες ότι λόγω των ισχυρών ανέμων θα είχαν αναταράξεις σε όλη τη διάρκεια της διαδρομής και τους παρακαλούσε να μείνουν δεμένοι στις θέσεις τους. Κατέληξε λέγοντας ότι θα έφταναν στην Κοζάνη σε περίπου πενήντα λεπτά από κείνη τη στιγμή κι ότι η θερμοκρασία εδάφους στο αεροδρόμιο ήταν κατά δύο βαθμούς κάτω από το μηδέν. Η φωνή του ήταν ήσυχη· θα έλεγε κανείς ότι έκανε μιαν ανακοίνωση ρουτίνας.

Αμέσως μετά μια από τις τρεις αεροσυνοδούς που κάθονταν πίσω και δεξιά της Νατάσας σηκώθηκε και προχώρησε προς την κουζινίτσα, απ' όπου, μιλώντας με το μικρόφωνο στο χέρι της, ζητούσε συγγνώμη από τους επιβάτες, γιατί δε θα μπορούσαν, λόγω του καιρού, να τους περιποιηθούν, και εξέφραζε την ελπίδα να τους δοθεί η ευκαιρία να το κάνουν σύντομα, σ' ένα άλλο ταξίδι τους. Έπειτα γύρισε στη θέση της κι έδεσε τη ζώνη ασφαλείας.

Η Νατάσα αναστέναξε απογοητευμένη. Κατά τα φαινόμενα, δεν υπήρχε περίπτωση για καφέ σήμερα. Αν μπορούσε τουλάχιστον ν' ανάψει ένα τσιγάρο... Η απαγορευτική επιγραφή, όμως, εξακολουθούσε να είναι αναμμένη. Πήρε, ωστόσο, το πακέτο της και το έδειξε στην αεροσυνοδό που είχε μιλήσει, κάνοντας τη σχετική κίνηση και συνοδεύοντάς τη με ένα χαμόγελο. Χαμογελώντας και η αεροσυνοδός, της έδειξε με το δάχτυλο την απαγορευτική επιγραφή, κουνώντας συγχρόνως αρνητικά το κεφάλι της.

Και τώρα; αναρωτήθηκε η Νατάσα ρίχνοντας μια ματιά στο ρολόι της. Δεν είχαν περάσει ούτε τρία λεπτά από τη στιγμή που μίλησε ο κυβερνήτης. Είχαν ακόμα πολλή ώρα μπροστά τους. Πήρε ένα περιοδικό από τον σάκο της, μα το παράτησε αμέσως. Το αεροπλάνο τρανταζόταν τώρα τόσο δυνατά, που ήταν αδύνατο να διαβάσει. Δεν μπορούσε να σταθεροποιήσει τα χέρια της, και τα γράμματα χόρευαν μπροστά στα μάτια της. Ούτε τις εικόνες έβλεπε καλά καλά. Για πρώτη φορά ένιωσε ένα σφίξιμο στο στομάχι. Τέτοιο πράγμα δεν της είχε ξανασυμβεί. Είχε την εντύπωση ότι το αεροπλάνο ήταν έρμαιο του δυνατού αέρα. Ξαναγύρισε το κεφάλι της προς το μέρος όπου ήταν οι τρεις αεροσυνοδοί. Κάθονταν σθητές, σφιγμένες στις θέσεις τους, και το πρόσωπό τους είχε χλωμιάσει. Η μια από τις τρεις διάβασε, φαίνεται, κάποια ανησυχία στα μάτια της Νατάσας και της χαμογέλασε για να της δώσει θάρρος, μα το χαμόγελό της ήταν φανερά βεβιασμένο. Το σφίξιμο στο στομάχι της Νατάσας μεγάλωσε, κι ένα τρεμούλιασμα, μια κρουάδα απλώθηκε σε όλο της

το σώμα. Η αδρεναλίνη που χύθηκε στο αίμα της την έκανε να νιώσει ένα έντονο μυρμήγκιασμα, και οι τριχούλες στα χέρια της σηκώθηκαν όρθιες.

Μπα σε καλό μου... Τι έπαθα σήμερα; αναρωτήθηκε. Κόλλησε τη μύτη της στο παράθυρο και κοίταξε έξω. Δεν μπορούσε να δει τίποτα, καθώς πετούσαν μέσα σε πυκνά σύννεφα. Η μαυρίλα που τους τύλιγε αυλακωνόταν κάθε τόσο από δυνατές αστραπές, συχνά εφιαλτικά κοντά τους. Η ματιά της έπεσε στο αριστερό φτερό του αεροπλάνου. Δεν μπορούσε να φανταστεί τόσο ελαστικότητα στο μέταλλο. Ταλαντευόταν τόσο έντονα από τον δυνατό αέρα, που περίμενε να το δει να ξεκολλάει από τη βάση του, να κόβεται στα δύο ή να διαλύεται σε χιλιάδες κομματάκια. Για πρώτη φορά ένωσε τον φόβο να γιγαντώνεται μέσα της.

«Χριστέ μου...» ψιθύρισε.

Γύρισε το βλέμμα της μέσα στην καμπίνα. Θόρυβοι, που πριν από λίγο δεν τους έδινε σημασία, τώρα είχε την αίσθηση ότι ήταν δυνατότεροι. Αυτά τα τριξίματα, αίφνης, στα τοιχώματα και στην οροφή πάνω τους τι σήμαιναν; Κι ως ποιον βαθμό ήταν επικίνδυνα; Της φαινόταν ότι το πάτωμα κουνιόταν παράξενα.

«Δεν μπορεί, λάθος κάνω...» Προσπάθησε να δώσει κουράγιο στον εαυτό της.

Ξανακοίταξε έξω από το παράθυρο. Εκείνη τη στιγμή οι αναταράξεις έγιναν απίστευτα ισχυρές. Είδε το φτερό του αεροπλάνου να λυγίζει επικίνδυνα κι έκλεισε τα μάτια της, να μην το δει να κόβεται. Ήξερε τι θα συνέβαινε σε μια τέτοια περίπτωση. Θα έχαναν ακαριαία τη στήριξή τους, και το αεροπλάνο θα καρφωνόταν στο έδαφος, κάμποσες χιλιάδες μέτρα πιο κάτω. Περίμενε κιόλας, φοβισμένη, να νιώσει την πίεση από τη ζώνη στη μέση της καθώς το αεροπλάνο θα έκανε βουτιά, μα δε συνέβη τίποτα. Ξανάνοιξε τα μάτια. Το φτερό εξακολουθούσε να λυγίζει και να ταρακουνιέται από τις ριπές του αέρα, παρέμενε, όμως, άθικτο στη θέση του. Την ίδια στιγμή το αεροπλάνο κλυδωνίστηκε άσχημα και φάνηκε ακυβέρνητο για λίγα δευτερόλεπτα

– που, ωστόσο, εκεί πάνω, στα δεκαοχτώ χιλιάδες πόδια, φάνηκαν αιώνες. Η πόρτα της κουζίνας πίσω από τη Νατάσα άνοιξε με πάταγο, και τα σκεύη σκορπίστηκαν στον διάδρομο, επιτείνοντας τον πανικό και τη σύγχυση. Οι πρώτες κραυγές τρόμου κάλυψαν τον περιορισμένο χώρο της καμπίνας.

«Χριστέ μου, βοήθησέ μας...» ψιθύρισε η Νατάσα. Ήταν πανικόβλητη, όπως όλοι τους. Ο νεαρός δίπλα της, περισσότερο τρομοκρατημένος από κείνη, μισόκλαιγε και μουρμούριζε συνεχώς. Τα αυτιά της έπιαναν μερικές λέξεις του, κάτι σαν «Παναγία μου...» Άλλοτε, πάλι, λόγια για τη μητέρα του. Κοίταζε συνεχώς το ρολόι του και ρωτούσε τις αεροσυνοδούς πίσω του σε πόση ώρα φτάνουν. Ακόμα, όμως, δεν είχαν δει σχεδόν τίποτα...

Η Νατάσα δεν είχε πια το κουράγιο να κοιτάξει έξω από το παράθυρο. Ήταν σίγουρη ότι κάποια στιγμή το φτερό θα έσπαζε και δεν ήθελε να το δει. Είχε στυλώσει το βλέμμα της κατευθείαν μπροστά, τα μέλη της είχαν παραλύσει από τρόμο, και στα αυτιά της ηχούσαν τα κλάματα και οι κραυγές αλλοφροσύνης των συνεπιβατών της. Μα σ' αυτό δεν έδινε καμία σημασία.

Κάποια στιγμή θέλησε να κοιτάξει το ρολόι της. Κατάφερε να σταθεροποιήσει το χέρι της για να μπορέσει να διακρίνει τους δείκτες. Είχαν περάσει μόλις πέντε λεπτά από τη στιγμή που οι αναταράξεις είχαν δυναμώσει απίστευτα και που ένιωθαν να παραδέχονται ακυβέρνητοι στον αέρα. Πέντε ατελείωτα, εφιαλτικά λεπτά, που της φάνηκαν πέντε αιώνες. Υπολόγισε ότι είχε περάσει μία ώρα και δέκα λεπτά από τη στιγμή που απογειώθηκαν και επομένως θα έπρεπε από λεπτό σε λεπτό να φτάνουν στον προορισμό τους. Στη σκέψη αυτήν ένιωσε ανακούφιση, και η ελπίδα φούντωσε πάλι μέσα της. Στύλωσε το βλέμμα μπροστά, κι εκείνη τη στιγμή άκουσε έναν εφιαλτικό ορμαγδό, που συνοδεύτηκε από μια εκτυφλωτική λάμψη, κι ένιωσε σαν να την άρπαξε το τεράστιο χέρι ενός γίγαντα μαζί με το κάθισμά της, όπως ήταν δεμένη πάνω του, και να την τίναξε στον αέρα. Έπεσε πάνω στα φουντωτά κλαδιά ενός δέντρου κι έπει-

τα κύλησε κάτω, σ' ένα παχύ στρώμα χιονιού. Δεν πρόφτασε να νιώσει κανέναν πόνο. Ένωσε μόνο ότι βυθιζόταν σ' ένα μαύρο, απύθμενο κενό και μετά έχασε τις αισθήσεις της.

Πεντακόσια μέτρα πιο κάτω από την κορυφή του βουνού, δύο δεκαοχτάχρονα παλικάρια από το κοντινό χωριό Μεταξά βιάζονταν να μαζέψουν το κοπάδι τους και να το οδηγήσουν χαμηλότερα, για να το προφυλάξουν από τον άγριο χιονιά που είχε πλακώσει ξαφνικά. Οι προσπάθειές τους γίνονταν τρομερά δυσκολότερες από την πυκνή ομίχλη. Ήταν βαριά ντυμένοι και κρατούσαν από μια κυνηγετική καραμπίνα με χοντρά σκάγια για αγριογούρουνα. Είχαν ακούσει ότι στην περιοχή είχαν εμφανιστεί λύκοι, και οι λύκοι όταν πεινάνε, μπορεί να γίνουν επικίνδυνοι. Έτσι, ήταν προετοιμασμένοι για κάθε ενδεχόμενο.

Κατέβαιναν δύσκολα την απότομη, κακοτράχαλη βουνοπλαγιά, τουρτουρίζοντας από το κρύο. Το χιόνι ήταν μαλακό ακόμα και δε γλιστρούσε. Γρήγορα, όμως, θα πάγωνε, γιατί η θερμοκρασία ήταν κάτω από το μηδέν. Γύρω τους το άγριο τοπίο –όσο τους επέτρεπε να δουν η πυκνή ομίχλη– ήταν φαντασμαγορικό. Πανύψηλοι βράχοι, γκρεμοί και ραχούλες και αραιά, μα γιγάντια πεύκα, όλα κατάλευκα, σκεπασμένα με ένα παχύ στρώμα χιονιού. Άλλες φορές η ησυχία εκεί πάνω ήταν απόλυτη. Εκείνη τη μέρα, όμως, ο αέρας φυσούσε δυνατά, και μόνον ο ήχος των κεραιών, που έπεφταν πιο μακριά, προς τη μεριά της Ελασσόνας, κάλυπτε πού και πού το βουητό του. Μέσα σ' αυτή την οχλοβοή χάνονταν τα βελάσματα του κοπαδιού και τα αλυχτίσματα των δύο μεγάλων τσοπανόσκυλων που προχωρούσαν δεξιά και αριστερά του.

Το αεροπλάνο εμφανίστηκε ξαφνικά μέσα από την ομίχλη. Άκουσαν τον θόρυβο των κινητήρων, ασυνήθιστα δυνατό, να τους πλησιάζει, και οι δύο νεαροί βοσκοί σήκωσαν τα μάτια προς τον ουρανό. Έντρομοι, είδαν το αεροπλάνο να ξεπροβάλ-

λει τεράστιο μέσα από τα χαμηλά σύννεφα που τους σκέπαζαν, λίγα μέτρα πάνω από το κεφάλι τους, και να κατευθύνεται με ταχύτητα αστραπής προς την απέναντι βουνοκορφή, που δεν την έβλεπαν μέσα στην ομίχλη, μα ήξεραν ότι ορθωνόταν πεντακόσια μέτρα πιο πάνω από αυτούς. Πίσω από αυτήν τη βουνοπλαγιά τελείωνε απότομα το βουνό, και από κάτω απλωνόταν ο κάμπος της Κοζάνης.

«Παναγία μου!» αναφώνησαν με ένα στόμα οι δύο βοσκοί, καθώς με μια ταυτόχρονη κίνηση έπεφταν μπρούμυτα στο χιόνι.

Δεν είδαν το αεροπλάνο να συντρίβεται στο βουνό, καθώς τους εμποδίζε η ομίχλη. Άκουσαν μόνο τον εκκωφαντικό θόρυβο από την πρόσκρουση, που ήταν σαν έκρηξη από εκατό βόμβες μαζί. Και αμέσως, με φρίκη, είδαν να αντιφεγγίζει σαν να πήρε φωτιά η ομίχλη, καθώς οι φλόγες με ταχύτητα αστραπής τύλιγαν κι έτρωγαν τα πάντα. Σε ελάχιστα δευτερόλεπτα, και πριν ακόμα αποφασίσουν αν θα έπρεπε να πάνε προς τα συντρίμια του αεροπλάνου ή να τρέξουν προς το κοντινότερο χωριό για να ζητήσουν βοήθεια, ένιωσαν να φέρνει στη μύτη τους ο αέρας τη μυρωδιά από σάρκα που καιγόταν. Κοιτάχτηκαν με μάτια διεσταλμένα από φρίκη. Ύστερα, εντελώς αφύσικα, ο ένας σήκωσε το μανίκι του και κοίταξε το ρολόι του. Ήταν δέκα παρά δώδεκα λεπτά. Πρωί ακόμα της εικοστής πρώτης Ιανουαρίου του χίλια εννιακόσια εβδομήντα εφτά.

Δεκαεφτά ώρες νωρίτερα, στις πέντε το απόγευμα, στο γραφείο του διευθυντή της Γενικής Κλινικής στην Κοζάνη, ο Μάριος Περάκης πήρε την ακτινογραφία κοιλίας και την τοποθέτησε στο διαφανοσκόπιο. Την κοίταξε με πολύ μεγάλη προσοχή, αλλά δεν είδε τίποτα το ιδιαίτερο. Ο ακτινολόγος, όμως, που έβγαλε και γνωμάτευσε την ακτινογραφία λίγο πριν (κι έπειτα έφυγε σαν σίφουννας για το ιδιωτικό του ιατρείο) ήταν κατηγορηματικός: υπήρχε ελεύθερος αέρας κάτω από το δεξί ημιδιάφραγμα.

Πράγμα που σήμαινε διάτρηση στομάχου ή –κάτι πολύ σπάνιο– εντέρου. Ο ίδιος, όμως, δεν έβλεπε αέρα πουθενά, και δεν ήταν δα και τόσο δύσκολο να τον δει αν υπήρχε. Έφερε πάλι στο μυαλό του τα συμπτώματα που είχε ο άρρωστος: δυνατό πόνο στην κοιλιά εδώ και είκοσι τέσσερις ώρες, που τώρα ήταν αφόρητος, και που είχε αρχίσει εντελώς ξαφνικά. Δεν είχε κανένα άλλο σύμπτωμα εκτός από λίγο πυρετό, και στο ιστορικό του δεν αναφερόταν τίποτα για έλκος. Ήταν εξήντα χρονών, πολύ παχύς, πάνω από εκατόν δέκα κιλά, και η γυναίκα του ισχυριζόταν ότι έπνευσε τουλάχιστον ένα κιλό τσίπουρο τη μέρα.

«Μάριε, μην το σκέφτεσαι. Βάλε να χειρουργήσεις τον άρρωστο, διάτρηση στομάχου είναι», άκουσε τη φωνή του κλινικάρχη. Γύρισε. Πίσω του στεκόταν ο Μιχάλης Διαμαντής, καρδιολόγος και ιδιοκτήτης της κλινικής. Κοίταζε τον νεαρό συνεργάτη του με ένα συγκαταβατικό χαμόγελο.

Ναι, πρόσεξε μην τυχόν και χάσεις τον πελάτη, σκέφτηκε με μια δόση κακίας ο Μάριος. Ένιωθε να τον εκνευρίζει ακαιολόγητα η σιγουριά του άλλου για τη διάγνωση. Αλλά ήταν αυτή η αιτία του εκνευρισμού του ή μήπως στην πραγματικότητα έφταιγε η ανασφάλεια που ένιωθε ο ίδιος; Δε συμφωνούσε με τη διάγνωση· έβλεπε, όμως, καθαρά ότι ήταν επιβεβλημένο να υποβληθεί ο άρρωστος σε ερευνητική εγχείρηση. Κι εκείνος δεν αισθανόταν και τόσο σίγουρος για τον εαυτό του. Για την ακρίβεια, τους τελευταίους σαράντα μήνες είχε χειρουργήσει μόνο μία φορά. Και τώρα ήταν υποχρεωμένος να κάνει την εγχείρηση μόνος του, χωρίς κάποιον έμπειρο δίπλα του στον οποίο θα μπορούσε να στηριχτεί. Φανταζόταν ότι μέσα στην κοιλιά του χοντρού αυτού ανθρώπου θα έβρισκε τα πιο απίθανα πράγματα, τις πιο δύσκολες καταστάσεις.

Θυμήθηκε έξαφνα εκείνο τον στοχαστικό πολύπειρο υφηγητή δάσκαλό του, όταν, πριν από λίγα χρόνια, έκανε ειδικότητα στο νοσοκομείο ΑΧΕΠΑ της Θεσσαλονίκης, ο οποίος συνήθιζε να λέει με θυμοσοφική διάθεση ότι «Η κοιλιά του αρρώστου εί-

ναί ο τάφος του χειρουργού», και η διάθεσή του χάλασε ακό-
μα περισσότερο.

Ο Μάριος είχε τελειώσει το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο με άρι-
στα στα είκοσι τέσσερά του και, χάρη σε μια ευεργετική διάτα-
ξη του νόμου για τους άριστους φοιτητές, άρχισε αμέσως την
ειδικότητά του στη χειρουργική. Τελείωσε όταν πλησίαζε να
κλείσει τα είκοσι εννιά, έχοντας κάνει ταυτόχρονα και τη διδα-
κτορική του διατριβή. Σχεδόν αμέσως πήγε να υπηρετήσει τη
στρατιωτική του θητεία και λίγους μήνες αργότερα, ως δόκιμος
έφεδρος αξιωματικός πια, τοποθετήθηκε σ' έναν λόχο υγειονο-
μικού στο Διδυμότειχο.

Ο λόχος ήταν δίπλα από το κρατικό νοσοκομείο. Ο νεαρός
χειρουργός παρουσιάστηκε με όρεξη για δουλειά και από την
πρώτη κιόλας μέρα ανέπτυξε με ενθουσιασμό τα σχέδιά του για
τις εγχειρήσεις που θα μπορούσαν –κι έπρεπε να επιδιώξουν–
να κάνουν στο διπλανό νοσοκομείο. Ο διοικητής του λόχου, ένας
επίατρος-δερματολόγος, τον άκουγε χαμογελώντας περιέργα.
Δύο μέρες αργότερα τον φώναξε στο γραφείο του και του έδω-
σε ένα έγγραφο.

«Γιατρέ μου, αυτό ήρθε για σένα από τη διοίκηση τώρα μό-
λις», του είπε και καταπιάστηκε με τα άλλα έγγραφα που είχε
μπροστά του.

Ο Μάριος πήρε το χαρτί που του έδωσε ο διοικητής του. Ήταν
από την κεντρική διοίκηση, απευθυνόταν πραγματικά σ' αυτόν
κι έγραφε ότι είχε οριστεί «αξιωματικός λινοστολής της στρα-
τιωτικής διοικήσεως». Δεν κατάλαβε.

«Τι σημαίνει αυτό;» ρώτησε τον διοικητή του.

Εκείνος άφησε τα έγγραφα που κρατούσε πάνω στο γραφείο
και γύρισε προς το μέρος του, χαμογελώντας ειρωνικά.

«Αυτό σημαίνει, γιατρέ μου χειρουργέ, διδάκτορα του πανεπι-
στημίου, ότι κάθε Δευτέρα θα παίζεις τρία τέσσερα REO με τον

ανάλογο αριθμό φαντάρων, θα περνάς απ' όλες τις στρατιωτικές μονάδες Διδυμοτείχου, Ορεστιάδος και περιχώρων, θα μαζεύεις τα άπλυτα σώβρακα και τις φανέλες των στρατιωτών, θα τα πηγαίνεις στο πλυντήριο, με το οποίο έχουμε υπογράψει σύμβαση εδώ στο Διδυμότειχο, και την Πέμπτη θα παίρνεις πάλι τα REO, θα πηγαίνεις στο πλυντήριο, θα παίρνεις τα καθαρά εσώρουχα, και ακολουθώντας την ίδια διαδρομή, θα τα παραδίδεις σε κάθε μονάδα. Πρόσεξε, όμως, όταν παραλαμβάνεις κι όταν παραδίδεις. Θα είσαι υπεύθυνος για το υλικό, κι αν χαθεί έστω κι ένα σώβρακο, θα υποχρεωθείς να το πληρώσεις!»

Ο Μάριος άκουγε, μα δεν πίστευε στα αυτιά του.

«Νόμιζα ότι τοποθετήθηκα εδώ ως χειρουργός...» είπε έπειτα από κάποιες στιγμές σιωπής.

«Εσύ νόμιζες, αλλά η υπηρεσία σου αναθέτει αυτήν τη δουλειά».

«Καλά, και θα πρέπει δηλαδή κάποιος να τελειώσει την ιατρική, να γίνει χειρουργός, να κάνει τη διατριβή του για να μπορέσει να παίρνει τα άπλυτα σώβρακα των στρατιωτών, να τα πηγαίνει για πλύσιμο και να τα παραδίδει πίσω καθαρά; Δε θα μπορούσε τη δουλειά αυτή να την κάνει κάποιος μόνιμος υπαξιωματικός;»

Ο διοικητής τον κοίταξε για λίγο με ένα βλέμμα ανεξιχνίαστο.

«Γιατρέ μου», είπε ύστερα, «μην υποτιμάς τον εαυτό σου».

Ο Μάριος δεν μπόρεσε ποτέ να καταλάβει τι ήθελε να πει με τη φράση αυτή.

Λίγες μέρες αργότερα, ένα απόγευμα, χτύπησε το τηλέφωνο στο σπίτι του. Στην άλλη άκρη της γραμμής ήταν ο γυναικολόγος του κρατικού νοσοκομείου, γνωστός του από παλιά από τη Θεσσαλονίκη και τουλάχιστον μία δεκαετία μεγαλύτερός του.

«Πόσο καιρό έχεις να μυρίσεις αίμα;» ρώτησε τον Μάριο.

«Αρκετό».

«Έχεις όρεξη να μυρίσεις τώρα;»

«Έχω».

«Έλα λοιπόν στο νοσοκομείο».

«Τι έχεις;»

«Είναι μια γυναίκα, σύζυγος χωροφύλακα, με εξωμήτριο κύηση».

«Έφτασα».

Πηγαίνοντας προς το νοσοκομείο, αναρωτιόταν πώς θα χειρουργούσαν. Αναισθησιολόγος δεν υπήρχε στην περιοχή· μόνο ένας έμπειρος, όπως έλεγαν, νοσοκόμος, ο οποίος νάρκωνε τους ασθενείς που επρόκειτο να χειρουργηθούν. Μπα... Μάλλον θα είχαν ειδοποιήσει να έρθει κάποιος αναισθησιολόγος από την Αλεξανδρούπολη.

Όταν έφτασε στο νοσοκομείο, πήγε κατευθείαν στα αποδυτήρια. Άλλαξε, έπλυνε με μια σκληρή, σαν από καρφίτσες, βούρτσά τα χέρια του και μπήκε στο χειρουργείο. Οι άλλοι ήταν ήδη έτοιμοι. Η άρρωστη, μια μεσόκοπη ταλαιπωρημένη γυναίκα, ήταν πάνω στο χειρουργικό τραπέζι, σκεπασμένη τελείως με αποστειρωμένα πράσινα σεντόνια, με μόνο ακάλυπτο μέρος του σώματός της το τμήμα εκείνο της κοιλιάς της στο οποίο θα έκαναν την τομή. Την ώρα που φορούσε την αποστειρωμένη μπλούζα, ο Μάριος στράφηκε στον γυναικολόγο.

«Αίμα έχουμε;»

«Δε χρειάζεται...» απάντησε βαριά αυτός.

Ο Μάριος φόρεσε τα γάντια του και πήγε κοντά του.

«Αίμα λες ότι δε χρειάζεται», του είπε σιγανά, να μην τους ακούει η άρρωστη, «αν κι εγώ έχω αντίθετη γνώμη... Τουλάχιστον δε θα της “πιάσεις” μια φλέβα, να της βάλεις έναν ορό; Βλέπω τα χέρια της τελείως σκεπασμένα».

Ο άλλος τον άκουγε χαμογελώντας συγκαταβατικά πίσω από τη μάσκα του.

«Άκουσε, φίλε μου. Αυτά που έμαθες στο ΑΧΕΠΑ να τα ξεχάσεις. Εδώ θα μάθεις να χειρουργείς ηρωικά».

«Εντάξει, αλλά για ποιον λόγο δεν της βάζεις έναν ορό, να έχεις μια φλέβα έτοιμη, για την περίπτωση που συμβεί κάτι την ώρα της εγχείρησης;»

«Δε θα συμβεί τίποτα».

Και γυρνώντας το κεφάλι του, απευθύνθηκε σε κάποιον που στεκόταν δίπλα στο κεφάλι της άρρωστης.

«Γαρίφαλε, κοίμισέ τη να αρχίσουμε».

Με μιαν αποφασιστική κίνηση, ο Μάριος έβγαλε τα γάντια του και τα πέταξε στον κάδο κάτω από το χειρουργικό τραπέζι. Ύστερα έβγαλε την μπλούζα του.

«Εγώ, υπό τοιαύτας συνθήκας, δε συμμετέχω στο χειρουργείο».

Ο γυναικολόγος σάστισε. Πήγε κοντά του.

«Σοβαρά μιλάς;»

«Σοβαρότατα. Το θεωρώ επικίνδυνο για την άρρωστη, εντελώς αντιατρικό και αναξιοπρεπές για τον εαυτό μου. Φώναξε άλλον να σε βοηθήσει στην εγχείρηση. Εγώ πάντως αποκλείεται».

Φώναξαν τον χειρουργό του νοσοκομείου, έναν ηλικιωμένο κοντόχοντρο άνθρωπο ο οποίος είχε περάσει προ πολλού το όριο ηλικίας για συνταξιοδότηση, αλλά παρέμενε στη θέση του γιατί δεν υπήρχε άλλος.

Ο Μάριος έμεινε να παρακολουθήσει την εγχείρηση, ενώ οι άλλοι δύο, χειρουργώντας, γελούσαν μαζί του και με την «απαίτησή» του για ορό ή αίμα. Τελικά, διαπίστωσε ο Μάριος, ο Γαρίφαλος δεν ήταν αναισθησιολόγος. Ήταν ο νοσοκόμος και προσπαθούσε να ναρκώσει την άρρωστη χρησιμοποιώντας μάσκα με αιθέρα. Εκείνη χτυπιόταν ολόκληρη και μούγκριζε κάτω από τη μάσκα την ώρα που ο γυναικολόγος έψαχνε με τις χερούκλες του τις ωοθήκες της και τα έντερά της μέσα στην ανοιγμένη κοιλιά της. Κάποια στιγμή σταμάτησε το ψάξιμο και γύρισε στον «αναισθησιολόγο».

«Γαρίφαλε, κοίμισέ την επιτέλους, να μπορέσουμε να κάνουμε τη δουλειά μας».

«Κοιμάται, γιατί! Προχώρα», απάντησε εκείνος με ύφος θυμμένης αξιοπρέπειας. Μα πριν τελειώσει τη φράση του, ακούστηκε καθαρά η φωνή της άρρωστης κάτω από τη μάσκα που της σκέπαζε το πρόσωπο:

«Δεν κοιμάμαι... Ζωντανή ψυχή είμαι».

Ο Μάριος δεν άντεξε περισσότερο. Γύρισε κι έφυγε, τρέχοντας σχεδόν. Δεν πίστευε αυτά που είχε δει και ακούσει. Το περίεργο ήταν ότι όταν, μετά δύο μήνες, βρέθηκε στη Θεσσαλονίκη με άδεια και διηγήθηκε την ιστορία αυτή στους φίλους και συναδέλφους του στο νοσοκομείο ΑΧΕΠΑ, δεν τον πίστεψε κανένας. Γελούσαν και του έλεγαν ότι έγινε τερατολόγος.

Δύο μήνες αργότερα έγινε η τουρκική εισβολή στην Κύπρο και κηρύχθηκε γενική επιστράτευση. Ο λόχος του Μάριου έφυγε την ίδια μέρα από το Διδυμότειχο και μεταφέρθηκε στη Λεπτή, ένα χωριό έξω από την Ορεστιάδα. Ταχτοποιήθηκαν κάτω από μεγάλες σκηνές, και σε μιαν από αυτές έστησαν και το χειρουργείο τους. Άνοιξαν κάτι μεγάλα κιβώτια κι έβγαλαν το χειρουργικό τραπέζι, τον φορητό προβολέα και το μηχάνημα για τη νάρκωση. Τα συναρμολόγησαν και τα έστησαν. Όταν τελείωσαν, ο χώρος στην όψη έμοιαζε κάπως με χειρουργείο, αλλά στην πραγματικότητα απείχε πολύ από το να είναι. Το έδαφος, από στέρεο χώμα που ήταν στην αρχή, άλλαξε γρήγορα, όπως περπατούσαν πάνω του οι άνθρωποι με τις αρβύλες, κι έγινε ένα παχύ στρώμα από σκόνη. Και μέσα στη σκηνή κυκλοφορούσαν χιλιάδες μύγες. Το ίδιο γινόταν και στις άλλες σκηνές, μα εκεί δεν πείραζε. Εδώ, όμως, ήταν το «χειρουργείο». Είχαν κρεμάσει από την οροφή της σκηνής μια ταινία από κείνες που προσελκύουν τις μύγες και κολλούν πάνω τους, μα αυτό δεν ήταν λύση.

Οι πρώτες μέρες κύλησαν με αφόρητη πίεση και ένταση. Μετά, όταν έγινε πια φανερό ότι η πιθανότητα πολέμου απομακρυνόταν, οι ώρες άρχισαν να κυλούν απίστευτα αργά. Τελείωνε ήδη ο Αύγουστος, η μια μονότονη και ανιαρή μέρα ακολουθούσε ίδια και απαραλλάχτη την άλλη, και στον ορίζοντα δε φαινόταν το φως εκείνο που θα σηματοδοτούσε την επιστροφή τους στις βάσεις τους και στις ανέσεις τους.

Το απόγευμα μιας τέτοιας μονότονης μέρας ο αναισθησιολόγος τους, ο λοχαγός Χρήστος Μακρής, εξέφρασε την άποψη ότι

«Καλά που δεν έγινε πόλεμος, γιατί, εκτός από τα άλλα, δεν ξέρουμε αν λειτουργούν τα μηχανήματα του χειρουργείου». Αλληλοκοιτάχτηκαν. Ήταν κάτι που δεν το είχαν σκεφτεί ποτέ. Τα μηχανήματα βέβαια ήταν «καινούργια»· ήταν, όμως, παλιάς τεχνολογίας και δεν είχαν χρησιμοποιηθεί ποτέ. Άραγε, αν χρειάζοταν να χρησιμοποιηθούν, θα λειτουργούσαν;

Το απότομο κουδούνισμα του τηλεφώνου πάνω στο γραφείο τον απέσπασε από τις σκέψεις και τις αναμνήσεις του. Σήκωσε το ακουστικό. Στην άλλη άκρη της γραμμής ήταν ο Μπάμπης Νικολάου, ο αναισθησιολόγος που συνήθως κάλυπτε την κλινική τους. Ρωτούσε τι αποφάσισαν για τον καινούργιο άρρωστο.

«Θα τον χειρουργήσω», απάντησε χωρίς να το πολυσκεφτεί ο Μάριος.

«Α, μπα, το αποφάσισες, Μάριε;» Ο αναισθησιολόγος γέλασε.

Οχι, με πήραν χαμπάρι, σκέφτηκε εκείνος, ενώ απαντούσε «Ναι, δε γίνεται αλλιώς», και την άλλη στιγμή δαγκώθηκε. Ο τρόπος με τον οποίο απάντησε αποκάλυψε στον άλλο καθαρά την αμηχανία του.

Ο αναισθησιολόγος γέλασε δυνατά αυτήν τη φορά.

«Εντάξει. Εγώ τελείωσα εδώ. Ξεκινάω κι έρχομαι κατευθείαν στην κλινική».

Τηλεφωνούσε από μια κλινική της Πτολεμαΐδας, όπου είχε μόλις τελειώσει μιαν άλλη εγχείρηση. Ήταν στρατιωτικός γιατρός, τοποθετημένος στο στρατιωτικό νοσοκομείο της Κοζάνης, άριστος στη δουλειά του, πολύ διαβασμένος και με ταχύτατες αντιδράσεις.

Ο Μάριος προχώρησε στο παράθυρο και τράβηξε τις κουρτίνες. Έξω είχε σκοτεινιάσει για τα καλά, κι ένας παγωμένος αέρας σφύριζε πάνω στις στέγες. Είχε αρχίσει να χιονίζει. Ο δρόμος μπροστά στην κλινική ήταν γεμάτος λακκούβες –όπως όλοι οι δρόμοι της Κοζάνης– και τα αυτοκίνητα περνούσαν χοροπηδώντας. Το απέναντι καπηλειό πρέπει να ήταν ήδη γεμάτο, όπως φαινόταν από τα αναμμένα φώτα που αντιφέγγιζαν θαμπά μέσα από τα θολωμένα τζάμια του.

Ο αναισθησιολόγος λοιπόν ερχόταν. Κι όπως έτρεχε αυτός, θα είχε φτάσει ήδη στο «δεκατέσσερα», θα είχε διανύσει δηλαδή τη μισή απόσταση. Τελείωναν τα ψέματα. Μα ήταν ανάγκη το πρώτο περιστατικό που θα χειρουργούσε μόνος του να είναι αυτός ο χοντρός με τα εκατόν δέκα κιλά, που έπινε ένα κιλό τσίπουρο τη μέρα; Φαντάσου πώς θα είναι το συγκώτι του! Θα μπορέσει να «κάψει» τα φάρμακα που θα του δώσει ο αναισθησιολόγος; Και κάπνιζε και εξήντα τσιγάρα ημερησίως... Με τέτοια πνευμόνια που θα είχε –μαύρα από την πίσσα– και με συγκώτι στις αρχές της κίρρωσης από το τσίπουρο, θα ξυπνούσε άραγε από τη νάρκωση; Είχε μετανιώσει ήδη που δέχτηκε, πριν από είκοσι τέσσερις μόλις ώρες, να αναλάβει την ευθύνη του χειρουργικού τμήματος της γενικής κλινικής, μα τώρα ήταν πια αργά.

Μετά, μέσα στο χειρουργείο, όταν όλα ήταν έτοιμα και ο άρρωστος είχε ναρκωθεί, ένιωθε να ξεσταίνεται αφόρητα κάτω από την μπλούζα, τα γάντια και τη μάσκα του και να ιδρώνει, καθώς είχε την αίσθηση ότι τα βλέμματα του αναισθησιολόγου, της αδελφής απέναντί του που θα τον βοηθούσε στην εγχείρηση, της εργαλειοδότριας και του κλινικάρχη, που παρακολουθούσε από μια γωνιά, ήταν ανελήτητα καρφωμένα πάνω του και παρακολουθούσαν κάθε του κίνηση. Το χέρι του, όταν πήρε το νυστέρι κι έκανε την τομή, έτρεμε ελαφρά. Μόλις, όμως, άνοιξε την κοιλιά του αρρώστου, τους ξέχασε όλους και καταράστηκε τον εαυτό του. Γιατί, με την πρώτη ματιά, διαπίστωσε ότι δεν είχε κάνει λάθος στη διάγνωσή του.

Τα σκούρα πηγμένα υγρά που έβλεπε να πλημμυρίζουν την κοιλιά του αρρώστου ήταν η τυπική εικόνα της οξείας νεκρωτικής παγκρεατίτιδας, μιας βαριάς αρρώστιας που δε χρειάζεται εγχείρηση, μα που επιβαρύνεται πολύ η πορεία της αν ο άρρωστος χειρουργηθεί από λανθασμένη διάγνωση.

Δεν έπρεπε να τους αφήσω να με επηρεάσουν, σκέφτηκε. Αφού δεν έβλεπα αέρα, αφού δεν πίστευα ότι πρόκειται για διάτρηση, δεν έπρεπε να τους αφήσω να με επηρεάσουν...

Τα 'βαλε με τον εαυτό του, αναποφάσιτος για την επόμενη του κίνηση. Την άλλη στιγμή ο ρυθμικός ήχος του μόνιτορ που κατέγραφε στη φωτεινή του οθόνη τους παλμούς της καρδιάς του αρρώστου άλλαξε κι έγινε ένα συνεχές οξύ σφύριγμα. Η αλλαγή ήχησε εφιαλτικά στα αυτιά του Μάριου, και το βλέμμα του πήγε αστραπιαία στην οθόνη του μόνιτορ, όπου, αντί για το ηλεκτροκαρδιογράφημα, καταγραφόταν τώρα μια ευθεία γραμμή. Ταυτόχρονα άκουσε, απίστευτα ήρεμη, τη φωνή του αναισθησιολόγου: «Μάριε, ανακοπή...»

Ο Μάριος έβαλε το δεξί του χέρι κάτω από το αριστερό ημιδιάφραγμα κι έπιασε την καρδιά που βρισκόταν από πάνω του. Δεν μπορούσε φυσικά να τη δει, μα την ένιωσε νεκρή, ακίνητη. Την έσφιξε με τα δάχτυλά του. Τίποτα. Την ξανάσφιξε. Τίποτα πάλι. Την έσφιξε για τρίτη φορά και την ένιωσε να παίρνει ζωή, να κλοτσάει δυνατά μέσα στη φούχτα του. Ταυτόχρονα άκουσε το συνεχές σφύριγμα στο μόνιτορ ν' αλλάζει στον γνωστό ρυθμικό ήχο και είδε το ηλεκτροκαρδιογράφημα να εμφανίζεται στη φωτεινή οθόνη, στη θέση της ευθείας γραμμής.

Όλα αυτά έγιναν μέσα σε ελάχιστα δευτερόλεπτα, που στον Μάριο είχαν φανεί αιώνες.

Ο άρρωστος δεν είχε πέτρες στη χοληδόχο κύστη που θα μπορούσαν να έχουν προκαλέσει την παγκρεατίτιδα. Έτσι, αφού καθάρισε καλά την κοιλιά από το σοκολατώδες υγρό που «έκαιγε» τα σπλάχνα, τοποθέτησε χοντρούς σωλήνες για να κάνει συνεχώς πλύσεις κι έραψε το τοίχωμα. Ο άρρωστος, παρά τους φόβους του Μάριου, ξύπνησε κανονικά.

Λίγο αργότερα, όταν έπιναν έναν καφέ στα αποδυτήρια, πριν ακόμα βγάλουν τα ρούχα του χειρουργείου, ο κλινικάρχης επισήμανε ότι και οι δυο τους ήταν πολύ ήρεμοι την ώρα που ο άρρωστος έπαθε ανακοπή και ενήργησαν πολύ ψύχραιμα. «Μπράβο σας!» κατέληξε.

Ο Μάριος δε μίλησε, δεν ήξερε άλλωστε τι να πει. Εκείνο που ήξερε ήταν ότι η δική του καρδιά δεν είχε ακόμα επιστρέψει

στη θέση της. Μίλησε, όμως, και για τους δυο τους ο αναισθησιολόγος: «Αν δεν είσαι ήρεμος σε τέτοιες περιπτώσεις, δε γίνεται τίποτα. Εγώ μόνο ξέρω πού πήγε η καρδιά μου εκείνη τη στιγμή».

Την ίδια νύχτα, περασμένα μεσάνυχτα, ο Μάριος καθόταν μόνος του στο γραφείο του διευθυντή της κλινικής. Είχε ανοιχτή την τηλεόραση απέναντί του, μα δεν μπορούσε να παρακολουθήσει. Οι άλλοι είχαν φύγει. Ο κλινικάρχης είχε προσπαθήσει να τον πείσει να πάει να κοιμηθεί κι αυτός· εκείνος, όμως, είχε αποφασίσει να παραμείνει όλη τη νύχτα δίπλα στον άρρωστο. Ήταν σίγουρος ότι είχε κάνει τις σωστές κινήσεις μέσα στο χειρουργείο· τον βασάνιζαν, όμως, οι ενοχές, επειδή δεν είχε επιμείνει στην αρχική του διάγνωση προεγχειρητικά. Αν ήταν σίγουρος ότι επρόκειτο για παγκρεατίτιδα, δε θα χειρουργούσε τον άρρωστο. Τελικά, βέβαια, δεν απέκλειε την πιθανότητα οι παροχτεύσεις που έβαλε στην κοιλιά και οι πλύσεις που θα έκανε από αυτές, για να καθαρίζει τα καυστικά υγρά της παγκρεατίτιδας, να έσωζαν τον ασθενή και να αποδεικνυόταν η εγχείρηση «πολύ σωστή κίνηση». Αυτό, όμως, ήταν κάτι που δεν μπορούσε να ξέρει από τώρα.

Ο καφές στο φλιτζάνι του είχε τελειώσει. Σηκώθηκε, πήρε την καφετιέρα και το ξαναγέμισε. Με το φλιτζάνι στο χέρι προχώρησε στο παράθυρο και άνοιξε το τζάμι. Ο παγωμένος άνεμος που τον χτύπησε στο πρόσωπο του έκανε καλό, τον ζωντάνεψε· η ψυχή του, όμως, ήταν ακόμα ένα κουβάρι. Σκέφτηκε ότι θα έδινε ευχαρίστως πέντε χρόνια από τη ζωή του για να μην πεθάνει ο πρώτος του άρρωστος. «Γιατρέ μου», μονολόγησε κάποια στιγμή, «σύνελθε. Μην είσαι τόσο ευαίσθητος, γιατί με τη δουλειά που διάλεξες δε θ' αντέξεις». Ήξερε, όμως, ότι ήταν αδύνατο ν' αλλάξει.

Έξω ο δρόμος φωτιζόταν αμυδρά. Το απέναντι καπηλειό είχε κλείσει από ώρα. Είχε σταματήσει να χιονίζει, έπεφτε μια ψιλή βροχή, και το κρύο ήταν ανυπόφορο. Δεν είχε ξαναζήσει χειμώ-

να στην Κοζάνη, και ο φετινός φαινόταν ότι είχε άγριες διαθέσεις. Ο Μάριος ανυπομονούσε να περάσουν οι τρεις μήνες που του έμεναν για να τελειώσει και το αγροτικό του και να ξανααγυρίσει στη Θεσσαλονίκη, την πόλη που λάτρευε.

Ο ίδιος δεν ήταν Θεσσαλονικιός. Είχε γεννηθεί και μεγαλώσει στα Χανιά της Κρήτης. Το σπίτι του ήταν στη Χαλέπα, στον δρόμο για το βουνό με τα πεύκα. Όταν το έφερε στη μνήμη του, ερχόταν συνειρμικά στα αυτιά του ο φλοίσβος από την πεντακάθαρη, γαλαξοπράσινη θάλασσα της «Χονολουλούς» κι ένιωθε στα ρουθούνια του τη μυρωδιά της πλούσιας κρητικής χλωρίδας που το αεράκι έφερε από το Ακρωτήρι. Την αγαπούσε πολύ την πόλη όπου γεννήθηκε. Όσο και να μην μπορούσε πια να ζήσει μακριά από τη Θεσσαλονίκη, τα Χανιά ήταν πάντα στην πιο ζεστή θέση της καρδιάς του. Νοσταλγούσε έντονα, αβάσταχτα πολλές φορές, την εποχή των μαθητικών του χρόνων. Τις βόλτες τις ανοξιάτικες βραδιές στους δρόμους, με το γιασεμί να μυρίζει μεθυστικά, τα καλοκαιρινά βράδια στον θερινό κινηματογράφο *Τιτάνια*, με το αγιόκλημα γύρω να ευωδιάζει, τις ατελείωτες ώρες που, όρθιος, από μακριά, από τη «γαλαρία», ανάμεσα στα λουλούδια, παρακολουθούσε με τους φίλους του το καλλιτεχνικό πρόγραμμα στο πανέμορφο περίπτερο του δημοτικού κήπου... Εκεί πρωτοείδε τον Τζίμη Μακούλη κι ένωσε το πρώτο σκίρτημα στη δεκαεξάχρονη καρδιά του, καθώς ψιλοερωτεύτηκε την όμορφη τραγουδίστρια που τραγουδούσε το *Φούστα κλαρωτή* και το *Γαρίφαλο στ' αυτί*. Μα όταν πήγε στη Θεσσαλονίκη, την αγάπησε αμέσως: τότε, στις αρχές της δεκαετίας του εξήντα, η Θεσσαλονίκη τού φάνηκε ότι έμοιαζε με τα Χανιά. Τα Χανιά, στα οποία πίστευε ότι κάποια στιγμή θα ξανααγυρνούσε να ζήσει μόνιμα.

Ο αέρας, που δυνάμωσε ξαφνικά, τον έβγαλε από τις αναμνήσεις του. Ένωσε ότι κρύωνε. Σήκωσε το χέρι του κι έκλεισε το παράθυρο. Ήπιε μια γουλιά καφέ, μα είχε κρυώσει κι αυτός. Άφησε το φλιτζάνι του πάνω στο γραφείο και κίνησε, για πολλοστή φορά, να δει τον άρρωστο.

Πέρασε όλη τη νύχτα χωρίς να κλείσει μάτι ούτε λεπτό. Κι όταν ξημέρωσε, δεν αισθανόταν κουρασμένος, από την υπερένταση, ούτε νύσταζε. Γύρω στις οχτώ και μισή είπε ότι θα πήγαινε στο σπίτι του για ένα μπάνιο και θα επέστρεφε αμέσως. Βγήκε από την κλινική και περπάτησε προς το παλιό ταχυδρομείο. Κάπου εκεί, κοντά στα πρακτορεία των λεωφορείων, ήταν το σπίτι του. Η μέρα ήταν μουντή και παγωμένη. Είχε σταματήσει από ώρα να βρέχει, και μια αραιή ομίχλη πλανιόταν στην ατμόσφαιρα.

Λίγο αργότερα, ξυρισμένος και φρέσκος από το μπάνιο, σκόταν ολόγυμνος μπροστά στον μεγάλο καθρέφτη της ντουλάπας του. Το είδωλό του, έτσι όπως το έβλεπε μέσα στον καθρέφτη, τον ικανοποιούσε απόλυτα. Δεν ήταν ιδιαίτερα ψηλός, μα ήταν καλοφτιαγμένος. Οι μύες στους ώμους, στο στήθος, στους μηρούς και στις γάμπες του ήταν τέλεια ανεπτυγμένοι, αφού από τότε που έκλεισε τα δεκαπέντε περνούσε πολλές ώρες την εβδομάδα στα γυμναστήρια. Η κοιλιά του ήταν επίπεδη και η μέση του λεπτή, η επιδερμίδα του πολύ μελαχρινή, τα χαρακτηριστικά του προσώπου του κανονικά, τα μαλλιά του κατάμαυρα και ίσια και τα δόντια του, όταν χαμογελούσε, κατάλευκα. Εκείνο, όμως, που κυριαρχούσε στο πρόσωπό του ήταν τα μάτια του. Ήταν μεγάλα, με ένα έντονο μπλε χρώμα, που δημιουργούσε μια ελκυστική αντίθεση με τη μελαχρινή του επιδερμίδα. Ήταν –και το ήξερε– ένας γοητευτικός άντρας.

Πλησίαζε δέκα η ώρα όταν επέστρεψε στην κλινική. Είδε τον άρρωστό του και ύστερα πήγε στο γραφείο του κλινικάρχη. Έπιναν τον καφέ τους, όταν έφτασαν τα πρώτα νέα. Στην αρχή ήταν κάτι το αόριστο. Μια παρασκευάστρια είπε ότι μιλούσε στο τηλέφωνο με κάποια φίλη της που εργαζόταν στο αεροδρόμιο, κι εκείνη της είπε ότι είχαν χάσει από τις οθόνες του ραντάρ το αεροπλάνο που ερχόταν από την Αθήνα. Δεν έδωσαν πολλή σημασία: λίγο αργότερα, όμως, κυκλοφορούσε στην κλινική η φήμη ότι το αεροπλάνο είχε πέσει. Κανένας δεν ήξερε με βεβαιότητα ποιος το πρωτοείπε, κανένας δεν ήταν σίγουρος από πού ήρθε αυτή η είδη-

ση· απλώς, από στόμα σε στόμα, διαδόθηκε σε όλη την κλινική. Όσπου, γύρω στις δέκα και μισή, όρμησε μέσα στο γραφείο ο Στέφανος Κουρής, ο ακτινολόγος του στρατιωτικού νοσοκομείου, με αλλοιωμένα από την ένταση τα χαρακτηριστικά του προσώπου του. Βρισκόταν, είπε, πριν από λίγο στο στρατηγείο του Α΄ Σώματος Στρατού, κι εκεί άκουσε ότι το αεροπλάνο της γραμμής είχε πέσει κάπου στο Σαραντάπορο, πάνω από το χωριό Μεταξά. Ήταν μια πληροφορία η ακρίβεια της οποίας δεν μπορούσε πια να αμφισβητηθεί. Ήδη δύο στρατιωτικά αυτοκίνητα γεμάτα στρατιώτες κι ένα ασθενοφόρο είχαν ξεκινήσει για τον τόπο του δυστυχήματος.

«Για κει πάω κι εγώ», κατέληξε ο Στέφανος. «Θα έρθει και εείς μαζί μου;»

Χωρίς να το πολυσκεφτεί, ο Μάριος πετάχτηκε πάνω.

«Έρχομαι εγώ».

Με τον Στέφανο είχε γνωριστεί μόλις ήρθε στην Κοζάνη, εννιά μήνες πριν. Ήταν δέκα χρόνια μικρότερός του, μα ταίριαξαν κι έγιναν φίλοι γρήγορα. Έξω από την κλινική ήταν παρκαρισμένο το μπλε Mirafiori του Στέφανου. Μπαίνοντας από την πόρτα του συνοδηγού, ο Μάριος πρόσεξε έναν παραφουσκωμένο μακρουλό σάκο στο πίσω κάθισμα.

«Τι έχεις εκεί μέσα;» ρώτησε τον Στέφανο ενώ φορούσε τη ζώνη ασφαλείας.

«Ορούς, συστήματα μεταγίσεως, δυο τρεις ενέσεις μορφίνης και νάρθηκες. Αν υπάρχει κανείς ζωντανός, τέτοια πράγματα θα χρειαστούν».

«Καλά, το ασθενοφόρο που είπες ότι πηγαίνει εκεί δε θα έχει τέτοια;»

Ο Στέφανος έκανε μια χαρακτηριστική κίνηση.

«Εμείς θα φτάσουμε πρώτοι. Όπως πάνε αυτοί, θα τους περάσουμε».

Μόλις βγήκαν από την Κοζάνη και πήραν τον δρόμο για τα Σέρβια, πάτησε τέρμα το γκάζι. Το Mirafiori μούγκρισε και τινάχτηκε εμπρός σαν βολίδα. Ο Μάριος, ασυναίσθητα, τέντωσε τα

πόδια του και τα στύλωσε στο πάτωμα, σαν να πατούσε κάποιο αόρατο φρένο. Έξω ο δρόμος ήταν γλιστερός και υπήρχε αραιή ομίχλη. Η ορατότητα δεν ήταν βέβαια πολύ περιορισμένη, μα δεν ήταν και τέλεια.

«Σιγά, Στέφανε... Δεν είναι ανάγκη να σκοτωθούμε κι εμείς».

«Μη φοβάσαι. Οδηγεί ο Ταρζάν».

«Ο ποιος;»

«Ο Ταρζάν!»

«Μάλιστα». Ο Μάριος χαμογέλασε και δεν ξαναμίλησε.

Λίγα χιλιόμετρα πριν από τη μεγάλη γέφυρα της λίμνης του Πολυφύτου προσπέρασαν δύο REO γεμάτα στρατιώτες κι ένα ασθενοφόρο. Ο Στέφανος γύρισε προς τον Μάριο.

«Δε σ' το 'λεγα εγώ; Όσπου να φτάσουν αυτοί εκεί πάνω, αν υπάρχει κανείς ζωντανός θα 'χει ξυλιάσει και θα 'χει πεθάνει από το κρύο».

Και σαν με τις λέξεις αυτές να θυμήθηκε κάτι, χτύπησε και τις δυο του παλάμες στο τιμόνι, κάνοντας έναν χαρακτηριστικό μορφασμό: «Να πάρει!»

«Τι έγινε;» ρώτησε ο Μάριος.

«Δε σκέφτηκα να πάρω μια δυο κουβέρτες μαζί μου!»

Φτάνοντας στον Μεταξά, άφησαν τον κεντρικό δρόμο, έστριψαν αριστερά κι έπειτα από λίγο αναγκάστηκαν ν' αφήσουν το αυτοκίνητο και να προχωρήσουν με τα πόδια. Ο Στέφανος φορτώθηκε στην πλάτη τον σάκο με τα εφόδια και προχωρούσε μπροστά. Ο Μάριος, όχι χωρίς κάποια έκπληξη, διαπίστωσε ότι ο φίλος του διέθετε μια ευκινησία εκπληκτική για το κοντόχοντρο σώμα του. Ανέβαινε το κακοτράχαλο μονοπάτι πολύ γρήγορα, πατώντας από πέτρα σε πέτρα, χωρίς να λαχανιάζει. Ο Μάριος, χωρίς κανένα φορτίο στην πλάτη του, δέκα χρόνια νεότερος και –αναμφισβήτητα– γυμνασμένος, δυσκολευόταν να τον ακολουθήσει. Έπειτα από πορεία είκοσι λεπτών ένιωσε την καρδιά του να χτυπάει πιο γρήγορα και την αναπνοή του να τον δυσκολεύει· ο άλλος, όμως, δεν καταλάβαινε τίποτα. Βαδίζο-

ντας, προσπέρασαν μερικές φορές ανθρώπους, ίσως από τον Μεταξά, που, δυο δυο, τρεις τρεις, προχωρούσαν στην ίδια κατεύθυνση, με τον ίδιο προφανώς προορισμό.

Γύρω τους απλωνόταν ομίχλη, που περιορίζε την ορατότητα στα πενήντα το πολύ μέτρα. Ένιωθαν την υγρασία να διαπερνά το σώμα τους, και το κρύο ήταν ανυπόφορο. Από κάποιο σημείο και πάνω προχωρούσαν βαδίζοντας σ' ένα παχύ στρώμα χιονιού. Τα πόδια τους βουτούσαν σ' αυτό ως πάνω από τον αστράγαλο, και καθώς δεν είχαν φροντίσει να φορέσουν κατάλληλα παπούτσια, ένιωσαν πολύ γρήγορα να μουσκεύουν οι κάλτσες τους και να τους ξυλιάζουν τα δάχτυλα. Το τοπίο, όσο τους άφηγε να δουν η ομίχλη, ήταν σπανό. Αραιά και πού φύτρωνε κάποιο δέντρο, πανέμορφο έτσι που ήταν φορτωμένο με χιόνι, μα πιο πολλοί ήταν οι ξεροί, αποψιλωμένοι κορμοί, κατάλοιπα κάποιας παλιάς φωτιάς, που παρέμεναν όρθιοι, δείχνοντας θλιβερά τη γύμνια τους. «Τα δέντρα πεθαίνουν όρθια...» μουρμούρισε κάποια στιγμή ο Στέφανος, κάνοντας τις ίδιες σκέψεις με τον Μάριο.

Όσο προχωρούσαν προς τα πάνω, οι γυμνοί κορμοί των δέντρων πλήθαιναν, με τα πιο χοντρά από τα κλαδιά που τους είχαν απομείνει να δείχνουν προς τον ουρανό, κατάξερα και άγλοα, σαν υψωμένα χέρια παράξενων όντων σε στάση βουβής ικεσίας, μέσα στην απέραντη θλίψη και στη μοναξιά που τα τριγύριζε. Ο Μάριος ένωσε αυτήν τη θλίψη να βαραίνει την ψυχή του καθώς το πάλλευκο χιόνι τύλιγε σαν σάβανο το νεκρό τοπίο γύρω τους, το τοπίο που κάποτε θα ήταν ένα όμορφο καταπράσινο δάσος. Για μια στιγμή ξεχάστηκε, και η σκέψη του απομακρύνθηκε από τη φρίκη που ήξερε ότι τους περίμενε πιο πάνω, στον τόπο της καταστροφής. Απόμεινε ακίνητος, σαν τους όρθιους ξερούς κορμούς που τον περιτριγύριζαν, ενώ έβλεπε τον Στέφανο να απομακρύνεται μέσα στην ομίχλη.

Μα όχι για πολύ. Μια ξαφνική πνοή του ανέμου έφερε στη μύτη του μια μυρωδιά αποπνικτική. Μάντεψε με τρόπο την προέλευσή της. Ήταν μια μυρωδιά καυστική, πιπεράτη: η μυρωδιά

που βγάζει η σάρκα όταν καίγεται. Μια έντονη τάση ναυτίας τον κυρίεψε. Είδε τον Στέφανο μπροστά του να σταματάει απότομα, να μυρίζει τον αέρα σαν κυνηγόσκυλο και να γυρίζει προς το μέρος του. Τα χαρακτηριστικά του προσώπου του ήταν αλλοιωμένα από φρίκη. Μα κανένας από τους δύο δεν μπορούσε να φανταστεί την απίστευτη έκταση της φρίκης που τους περίμενε πεντακόσια μέτρα πιο πάνω.

Όσο προχωρούσαν, τόσο η μυρωδιά της καμένης σάρκας γινόταν πιο έντονη. Ένιωθαν και οι δύο έναν δυνατό σπασμό στο στομάχι και περίμεναν από στιγμή σε στιγμή να κάνουν εμετό.

Ανέβαιναν τώρα μιαν απότομη πλαγιά. Το χιόνι εδώ ήταν πιο πολύ και σε ορισμένα απάνεμα μέρη έφτανε το ένα μέτρο. Είχε σταματήσει να χιονίζει από ώρα, και η ομίχλη είχε αραιώσει κάπως. Δεν έβλεπαν ψυχή ζώσα γύρω τους. Κανένας απ' όσους είχαν συναντήσει νωρίτερα δεν είχε φτάσει ακόμα.

Κάποια στιγμή ο Στέφανος, που προχωρούσε πρώτος, σκόνταψε σε κάτι που προεξείχε από το χιόνι, που σ' εκείνο το σημείο ξεπερνούσε τα εξήντα εκατοστά. Τράβηξε το πόδι του, που είχε χωθεί ως το γόνατο, και γύρισε να δει. Ο Μάριος είχε φτάσει δίπλα του. Απόμειναν και οι δύο να κοιτάζουν το πράγμα που πάνω του είχε σκοντάψει ο Στέφανος. Ήταν ένας από τους τροχούς του αεροπλάνου, χωμένος σχεδόν ολόκληρος στο χιόνι. Δέκα μέτρα πιο πάνω βρήκαν τον βραχίονα στον οποίο στηριζόταν ο τροχός. Και αμέσως μετά, αφού πέρασαν μια καμπή του εδάφους που τους έκρυβε τη θέα, βρέθηκαν στην πλαγιά όπου είχε συντριβεί το αεροπλάνο. Και ήταν σαν ν' άνοιξε ξαφνικά μπροστά στα μάτια τους η πόρτα της Κόλασης, καθώς αντίκρισαν εικόνες ανείπωτης τραγωδίας.

Όλη η πλαγιά καλυπτόταν από μιαν αραιή ομίχλη, που περιόριζε αισθητά την ορατότητα. Έβλεπαν, ωστόσο, στο πετρώδες έδαφος τα συντρίμια του αεροπλάνου. Μικρά και μεγάλα κομμάτια από την άτρακτο και τα φτερά ήταν σκορπισμένα σε μεγάλη έκταση μπροστά τους. Η φωτιά είχε κατακάψει τα πάντα. Ακό-

μα και τους ξερούς κορμούς των δέντρων. Σε λίγα μέρη έκαιγαν ακόμα μικρές εστίες φωτιάς, ενώ από άλλα σημεία έβγαινε πυκνός μαύρος καπνός.

Περίμεναν να βρουν φριχτά κομματιασμένα και παραμορφωμένα πτώματα, μα δε βρήκαν τίποτα, καθώς ήταν φανερό ότι η φωτιά τα είχε μεταβάλει σε στάχτη. Ότι απόμεινε από αυτούς που πριν από λίγη ώρα ήταν άνθρωποι ήταν αυτή η απαίσια, η φριχτή μυρωδιά της καμένης σάρκας που πλανιόταν στην ατμόσφαιρα και την ένιωθαν δυνατή, να τους καίει τη μύτη και τον λαιμό σε κάθε τους ανάσα.

Ο Μάριος προχωρούσε ανάμεσα στα συντρίμια κρατώντας τη μύτη του, όταν είδε κάτι πάνω στο χιόνι που του έκανε εντύπωση. Έσκυψε, το σήκωσε και απόμεινε να κοιτάζει μια πανέμορφη ξανθιά κουκλίτσα που –του φαινόταν απίστευτο– είχε μείνει άθικτη από την καταστροφική manía της φωτιάς. Τίναξε με μια όλο τρυφερότητα κίνηση το χιόνι από τα ξανθά της μαλλάκια και ίσιωσε το γαλάζιο φορεματάκι της. Την κράτησε έπειτα με το αριστερό του χέρι, και με το δεξί της χάιδεψε απαλά το πρόσωπο, σαν να ήταν ζωντανό πλασματάκι. Η σκέψη του πέταξε στο άλλο εκείνο πλασματάκι, που χτες, ακόμα και σήμερα, πριν από λίγες ώρες, θα έπαιζε ευτυχισμένο και ανύποπτο με αυτή την κούκλα. Πώς να ήταν άραγε εκείνο το κοριτσάκι; Ξανθό με γαλανά ματάκια, σαν την κουκλίτσα του, ή μελαχρινό; Όπως και να ήταν το αγγελούδι, δεν είχε απομείνει τίποτα από αυτό. Τίποτε άλλο εκτός από ένα κάτι, από ένα «ποσοστό» της μυρωδιάς της καμένης σάρκας που πλανιόταν στην ατμόσφαιρα. Και ναι, ίσως λίγη στάχτη κάπου εκεί γύρω του, πάνω στο χιόνι. Τουλάχιστον να μην πρόφτασε να καταλάβει τίποτα, να μην τρώμαξε...

Με τις σκέψεις αυτές, είχε απομακρυνθεί από τον Στέφανο. Ξαφνικά τον άκουσε να βογκάει και γύρισε προς το μέρος του. Τον είδε πεσμένο στα γόνατα, μπροστά από ένα κοντόχοντρο καμένο και κατάρμαυρο κούτσουρο, να κάνει εμετό.

Άρχισε να τρέχει προς το μέρος του, μα πριν διανύσει δέκα δεκαπέντε μέτρα, γλίστρησε στο χιόνι κι έπεσε με τα μούτρα πάνω σ' ένα άλλο καμένο κούτσουρο που βρέθηκε μπροστά του. Στηρίχτηκε πάνω του με τα χέρια του για να σηκωθεί, μα η κίνησή του έμεινε μισοτελειωμένη. Άξαφνα ένωσε τα μέλη του να παραλύουν από ανείπωτη φρίκη, ενώ ένα παγωμένο ρίγος διέτρεχε τη ραχοκοκαλιά του. Το στόμα του άνοιξε για να φωνάξει, μα κανένας ήχος δε βγήκε από το λαρύγγι του. Απόμεινε ακίνητος, με κομμένη την ανάσα, να κοιτάζει αυτό που πέρασε για καμένο κούτσουρο και που τώρα διαπίστωνε με τρόμο ότι ήταν το καρβουνιασμένο πτώμα ενός ανθρώπου.

Κάποια στιγμή, έπειτα από αρκετά δευτερόλεπτα, μπόρεσε να ανασηκωθεί στα γόνατα. Στήριξε τις παλάμες του στους μηρούς του και στη θέση αυτή, μισοσκυμμένος και με τα χαρακτηριστικά του προσώπου του αλλοιωμένα, άρχισε να παρατηρεί το απανθρακωμένο πτώμα. Υποσυνειδήτα, ήξερε εκείνη τη στιγμή ότι την εικόνα που έβλεπε μπροστά του δε θα μπορούσε να την ξεχάσει, ή έστω να την κάνει να απαλύνει στη μνήμη του, σε όλη την κατοπινή ζωή του.

Το πτώμα ήταν κυριολεκτικά καρβουνιασμένο. Όπου και να το ακουμπούσες, μουντζουρωνόσουν, σαν να ακουμπούσες στάχτη. Και από τα πόδια του, ό,τι υπήρχε ήταν ως τα γόνατα. Από κει και κάτω δεν είχε απομείνει τίποτα. Δε θα μπορούσε καν να πει αν το πτώμα ανήκε σε άντρα ή γυναίκα. Κι εκεί, από πάνω του, η απαίσια μυρωδιά της καμένης σάρκας που πλανιόταν στην ατμόσφαιρα ήταν τρομερή.

Μια σκέψη καρφώθηκε ξαφνικά στο μυαλό του κι έκανε τα χαρακτηριστικά του προσώπου του να αλλοιωθούν περισσότερο. Πετάχτηκε όρθιος και άρχισε να τρέχει από δω και από κει. Κάθε τόσο σταματούσε και παρατηρούσε εκείνα που ίσαμε τότε τα νόμιζε, όπως τα έβλεπε μέσα στην ομίχλη, για καμένα κούτσουρα από τους ξηρούς κορμούς των δέντρων που αφθονούσαν σε όλη την περιοχή. Ήταν όλα καρβουνιασμένα πτώματα.

Και ήταν όλα πανομοιότυπα παραμορφωμένα, όπως το πρώτο. Το πιο φριχτό κοινό χαρακτηριστικό τους ήταν ότι τα κεφάλια είχαν μικρύνει πάρα πολύ κι ότι αυτό που είχε απομείνει από τα χέρια, οι δυο βραχίονες, είχαν σηκωθεί σταυρωτά μπροστά στο πρόσωπο, ακουμπώντας εκεί όπου κάποτε υπήρχαν η μύτη και τα μάτια. Ο Μάριος εκείνες τις στιγμές πίστευε ότι οι δυστυχισμένοι άνθρωποι προσπάθισαν να προφυλαχθούν από τη φωτιά την ώρα που καίγονταν κι έμειναν έτσι. Αργότερα, στο νοσοκομείο της Κοζάνης όπου μεταφέρθηκαν τα πτώματα για αναγνώριση, ο ιατροδικαστής που είχε έρθει από τη Θεσσαλονίκη, περισσότερο έμπειρος εκείνος, τους εξήγησε ότι αυτή είναι η αμυντική στάση που παίρνει το πτώμα ενός ανθρώπου που καίγεται.

«Χριστέ μου...» μπόρεσε να ψιθυρίσει κάποια στιγμή ο Μάριος. «Πώς είναι δυνατό να υπάρχει τόση φρίκη;»

Είχε απομακρυνθεί αρκετά από τον Στέφανο, που εξακολουθούσε να παραμένει πεσμένος στα γόνατα και να κάνει εμετό, όταν τη νεκρική σιγαλιά που βασίλευε γύρω του τάραξε ένα ανθρώπινο βογκητό. Νόμισε ότι ήταν ο Στέφανος και δεν έδωσε σημασία. Έπειτα το βογκητό ξανάρθε στα αυτιά του και η κατεύθυνση του ήταν διαφορετική από κείνη όπου βρισκόταν ο φίλος του. Επηρεασμένος από τη φρίκη που απλωνόταν γύρω του, το θεώρησε σαν παραίσθηση. Όταν, όμως, το άκουσε για τρίτη φορά, ένιωσε έναν ανεξήγητο τρόμο μέσα του, καθώς γύρω του έβλεπε μόνο απανθρακωμένα πτώματα. Και ύστερα ο τρόμος έδωσε απότομα τη θέση του στην ελπίδα. Άρχισε να προχωράει, οδηγούμενος από τα βογκητά, προς ένα φουντωτό δέντρο, το μοναδικό που υπήρχε στην περιοχή, αρκετά μακριά από τα συντρίμια του αεροπλάνου και τα καρβουνιασμένα πτώματα.

Όσο προχωρούσε, τα βογκητά ακούγονταν πιο καθαρά. Άρχισε να τρέχει. Έφτασε μπροστά στο δέντρο και σταμάτησε. Τα φουντωτά κλαδιά του ακουμπούσαν στο χιόνι. Και πίσω τους κάποιος άνθρωπος βογκούσε.

Ο Μάριος όρμησε μέσα στα φυλλώματα. Τα πυκνά κλαδιά κι ένας αγκαθωτός θάμνος που φύτρωνε ανάμεσά τους του έγδα-ραν τα χέρια και το πρόσωπο. Μα δεν τον ένοιαξε. Δεν ένιω-θε κανέναν πόνο. Είχε απομείνει ακίνητος, σαν στήλη άλατος, να παρατηρεί με γουρλωμένα μάτια την καστανομάλλα κοπέλα που βογκούσε, πεσμένη ανάμεσα στις πυκνές φυλλωσιές και δε-μένη ακόμα με τη ζώνη ασφαλείας πάνω σ' ένα κάθισμα αερο-πλάνου. Τα μάτια του, διεσταλμένα από τις φριχτές εικόνες που πριν από λίγα δευτερόλεπτα αντίκριζαν πάνω στο χιόνι, δεν πί-στευαν τώρα αυτό που έβλεπαν.

Ήταν μια νέα κοπέλα. Και ήταν ολοζώντανη. Δε φαινόταν μά-λιστα να έχει τραυματιστεί σοβαρά, καθώς από μιαν απίστευτη εύνοια της τύχης δε σκοτώθηκε κατά την πρόσκρουση του αερο-πλάνου στο βουνό, αλλά τινάχτηκε μαζί με το κάθισμά της μα-κριά από την κόλαση της φωτιάς, πάνω στα πυκνά κλαδιά τού-του του δέντρου.

Τον κοίταζε με βλέμμα άδειο, χωρίς να τον βλέπει. Πάνω στα χαρακτηριστικά του προσώπου της ήταν αποτυπωμένη μια έκ-φραση απερίγραπτης αγωνίας, ένας φόβος θανατερός, αφύσι-κος. Μα δεν ήταν αυτό που είχε κάνει εντύπωση στον Μάριο. Δεν ήταν αυτό που εξακολουθούσε να τον κρατάει ακίνητο ανά-μεσα στις πυκνές φυλλωσιές. Δεν ήταν καν το απίστευτο γεγονός της διάσωσης της κοπέλας από την κόλαση που είχε προκαλέ-σει η πτώση του αεροπλάνου... Αυτό που τον είχε εντυπωσιάσει, εντελώς αφύσικα για τον χώρο και τις στιγμές που ζούσε, ήταν η ομορφιά της κοπέλας. Μια ομορφιά αγγελική, που του έκοβε την ανάσα. Ένα πρόσωπο πανέμορφο, πλαισιωμένο από καστα-νά μαλλιά, που για λίγες, απειροελάχιστες στιγμές τον έκανε να ξεχάσει τη φρίκη που υπήρχε λίγα μέτρα πιο πέρα.

«Χριστέ μου, ένας άγγελος...» ψιθύρισε ασυναίσθητα.

«Πού βρίσκομαι;»

Η φωνή της κοπέλας, που τον κοίταζε με πελώρια, διεσταλμέ-να μάτια, τον συνέφερε. Την πλησίασε. Ήταν ξυλιασμένη, έτρε-

με κυριολεκτικά από το κρύο, και τα χείλη της είχαν μελανιάσει.

Ο Μάριος έλυσε τη ζώνη ασφαλείας, που ήταν ακόμα σφιγμένη στη μέση της, λέγοντας στην κοπέλα «Μη φοβάστε, θα σας βγάλω από δω», και προσπάθησε προσεχτικά να τη σηκώσει στα χέρια του. Μόλις πήγε να τη μετακινήσει, εκείνη έβγαλε μια δυνατή κραυγή πόνου και μισοέχασε τις αισθήσεις της. Ο Μάριος πετάχτηκε έξω από τις φυλλωσιές.

«Στέφανε!» φώναξε με όλη του τη δύναμη.

Τον έβλεπε αμυδρά μέσα στην ομίχλη να κυκλοφορεί στον χώρο της καταστροφής, πηγαίνοντας προφανώς από πτώμα σε πτώμα.

Στο άκουσμα της φωνής του φίλου του σταμάτησε και γύρισε προς το μέρος του.

«Στέφανε», του ξαναφώναξε, «έλα εδώ. Τρέξε γρήγορα!»

Ο Στέφανος άρχισε να τρέχει γλιστρώντας πάνω στο χιόνι. Έφτασε κοντά του, και πριν προφτάσει να ρωτήσει τίποτα, ο Μάριος τον άρπαξε από το μπράτσο και τον τράβηξε μέσα στις φυλλωσιές.

«Πιάσε!» είπε δείχνοντάς του τη μια πλευρά του καθίσματος, ενώ εκείνος είχε μείνει σαν απολιθωμένος βλέποντας τη ζωντανή κοπέλα. «Πιάσε με προσοχή, γιατί είναι χτυπημένη, να τη βγάλουμε από δω».

Σήκωσαν το κάθισμα με τη μισοαναίσθητη κοπέλα και βγήκαν από τις φυλλωσιές. Ο Μάριος έπιασε τον σφυγμό της.

«Είναι πολύ γρήγορος και αδύναμος...» ψιθύρισε στον Στέφανο. Εκείνος, όμως, είχε απομακρυνθεί τρέχοντας.

Ξαναγύρισε πολύ γρήγορα, κουβαλώντας τον σάκο του. Τον άνοιξε μουρμουρίζοντας: «Να πάρει, δε σκέφτηκα να φέρω κουβέρτες...» Έβγαλε ένα σύστημα μεταγγίσεως κι έναν σακχαρούχο ορό, γύμνωσε το αριστερό χέρι της κοπέλας και, σε χρόνο μηδέν, πέρασε τον ορό στη φλέβα της. Σηκώθηκε όρθιος, με τη φιάλη του ορού στο χέρι. «Κράτα». Την έδωσε στον Μάριο, που παρακολούθουσε παθητικά. Με γρήγορες κινήσεις πήρε από τον σάκο του

ένα λεπτό σκοινί, έδεσε τη φιάλη και την κρέμασε από ένα κλαδί του δέντρου. «Πού είναι χτυπημένη;» στράφηκε στον Μάριο.

«Δεν ξέρω. Αλλά απ' ό,τι είδα όταν πήγα να τη μετακινήσω, πρέπει να είναι στη μέση. Στη σπονδυλική στήλη».

Ο Στέφανος γύρισε στην κοπέλα.

«Κορίτσι μου, μπορείς να κουνήσεις τα πόδια σου;»

Η κοπέλα βόγκηξε, μα δεν έκανε καμία κίνηση.

«Έλα, κορίτσι μου!» της ξανάπε δυνατά, χτυπώντας την ελαφρά στο μάγουλο. «Κούνα τα πόδια σου, να δούμε πού έχεις χτυπήσει».

Η κοπέλα άνοιξε τα μάτια της και σήκωσε ελαφρά το αριστερό της πόδι. Μόλις, όμως, πήγε να κουνήσει το δεξί, άφησε να της ξεφύγει μια κραυγή πόνου.

«Πρέπει να 'ναι σπασμένο εδώ...» μουρμούρισε ο Μάριος ψηλαφώντας τη γάμπα της. Ύστερα τα χέρια του ανέβηκαν με προσοχή πίσω από τη μέση της. Πίεσε με τα δάχτυλά του, και η κοπέλα άφησε να της ξεφύγει άλλη μία κραυγή. Ο Μάριος γύρισε προς τον Στέφανο. «Κατά πάσα πιθανότητα έχει κάταγμα στη σπονδυλική στήλη. Δεν μπορούμε να τη μετακινήσουμε χωρίς φορείο».

Εκείνος στο μεταξύ είχε ετοιμάσει και της έκανε στο μπράτσο μια ένεση που είχε βγάλει από τον σάκο του.

«Τι της έκανες;» ρώτησε ο Μάριος.

«Μορφίνη. Να μην πονάει και να ηρεμήσει λίγο».

Ταυτόχρονα έβγαξε από τον σάκο δύο συρμάτινους νάρθηκες και επιδέσμους. Έβαλε τους νάρθηκες από τη μια και από την άλλη μεριά της γάμπας της κοπέλας και στράφηκε στον Μάριο, δείχνοντάς του τον επίδεσμο.

«Έλα. Κάνε καμιά δουλειά».

Ο Μάριος έδεσε σφιχτά τους νάρθηκες πάνω στο πόδι της κοπέλας, ακινητοποιώντας καλά το κάταγμα. Δεν μπόρεσε να μη θαυμάσει την προνοητικότητα του συναδέλφου του.

«Όλα τα σκέφτεστε εσείς οι στρατιωτικοί», του είπε.

«Όχι όλα. Δε σκέφτηκα το σπουδαιότερο ίσως. Να πάρω δυο τρεις κουβέρτες μαζί μου».

Ο Μάριος γύρισε προς την κοπέλα. Έτρεμε κυριολεκτικά από το κρύο, καθώς η θερμοκρασία ήταν πολλούς βαθμούς κάτω από το μηδέν.

Με μιαν αποφασιστική κίνηση έβγαλε το μπουφάν του και με επιδέξιες κινήσεις το φόρεσε στην κοπέλα, κουμπώνοντας το φερμουάρ ως τον λαιμό. Το μπουφάν είχε χοντρή επένδυση και θα την κρατούσε κάπως ζεστή. Έβγαλε ύστερα το πουλόβερ του και σκέπασε την κοιλιά και τη λεκάνη του κοριτσιού. Είχε μείνει τώρα μόνο με το πουκάμισο. Έπειτα από έναν στιγμιαίο δισταγμό το έβγαλε κι αυτό, το δίπλωσε και το τύλιξε στο κεφάλι της κοπέλας, καλύπτοντας το μέτωπο και τα αυτιά της. Απόμεινε γυμνός από τη μέση και πάνω.

«Τρελός είσαι;» αντέδρασε ο Στέφανος βλέποντάς τον έτσι. «Τι θέλεις δηλαδή; Ν' αρπάξεις καμιά πνευμονία;»

«Δεν έχω ανάγκη εγώ», απάντησε ο Μάριος, ενώ ένιωθε το σώμα του να πονάει από το κρύο. «Την κοπέλα πρέπει να ζεστάνουμε».

«Δεν έχεις ανάγκη εσύ, αλλά τα δόντια σου χτυπάνε σαν καστανιέτες!» παρατήρησε ο φίλος του, ενώ ετοιμαζόταν να αντικαταστήσει τη φιάλη του ορού που τελείωνε με μιαν άλλη.

Ο Μάριος έπιασε τον σφυγμό της κοπέλας. Είχε γίνει πιο δυνατός και δεν ήταν τόσο γρήγορος όσο πριν. Κούνησε ευχαριστημένος το κεφάλι. Αν η κοπέλα σωζόταν τελικά, εκτός από τον Θεό και την καλή της τύχη, θα έπρεπε να ευχαριστεί και την προνοητικότητα του Στέφανου.

Όταν, σαράντα λεπτά αργότερα, οι στρατιώτες έπαιρναν την κοπέλα, καλά σκεπασμένη με κουβέρτες πάνω σ' ένα φορείο, για να τη μεταφέρουν στο ασθενοφόρο που περιέμενε λίγο μετά τον Μεταξά, η κατάστασή της ήταν πολύ καλύτερη. Ο Μάριος φόρεσε το πουκάμισο και το πουλόβερ του, αλλά δεν άφησε να βγάλουν το μπουφάν του από το κορίτσι, επιμένοντας ότι αυτό

θα το κρατούσε περισσότερο ζεστό από τις κουβέρτες. Αυτός και ο Στέφανος δεν είχαν πια κανέναν λόγο παραμονής εκεί πάνω· άλλοι ήταν υπεύθυνοι για το μακάβριο έργο της περισυλλογής των απανθρακωμένων πτωμάτων. Γύρισαν λοιπόν και κατηφόρισαν προς το αυτοκίνητό τους.

Στο χωριό Μεταξά μπήκαν στο πρώτο καφενείο που συνάντησαν και ζήτησαν ένα ζεστό τσάι με κονιάκ για να συνέλθουν. Ήταν και οι δύο αμήλητοι. Ήξεραν ότι θα έπρεπε να περάσει πολύς χρόνος για να απαλύνουν κάπως στη μνήμη τους οι μακάβριες εικόνες που είχαν δει εκεί ψηλά.

«Τι σόι άνθρωποι είστε εσείς οι χειρουργοί...» έσπασε κάποια στιγμή τη σιωπή ο Στέφανος.

Ο Μάριος τον κοίταξε πάνω από το φλιτζάνι με το ζεστό που ετοιμαζόταν να φέρει στα χείλη του.

«Τι θέλεις να πεις;»

«Τι θέλω να πω; Όλοι εκεί πάνω, μηδενός εξαιρουμένου, έκαναν εμετό. Μόνο εσύ κυκλοφορούσες ανάμεσα στα καρβουνιασμένα πτώματα σαν να μην έτρεχε τίποτα. Θα 'λεγε κανείς ότι είσαι αναίσθητος».

«Το ξέρεις ότι δεν είμαι».

«Το ξέρω... Αυτό που δεν ξέρω είναι πώς μπόρεσες να κρατηθείς».

«Δεν το προσπάθησα, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι ένιωθα λιγότερη φρίκη από σένα. Απλώς είναι η ειδικότητα που σε κάνει έτσι. Αλίμονο αν ένας χειρουργός επηρεαζόταν απ' αυτά που βλέπει!»

Λίγο αργότερα, ενώ ετοιμάζονταν να φύγουν, ο Μάριος αναρωτήθηκε μιλώντας δυνατά:

«Θα ζήσει άραγε;»

«Η κοπέλα;»

«Ποιος άλλος;»

«Σίγουρα!» είπε ο Στέφανος με πειθώ. «Αφού επέζησε απ' αυτό, θα ζήσει. Άλλωστε δε φαινόταν σοβαρά χτυπημένη». Έμει-

νε λίγο σιωπηλός. «Πώς σώθηκε, όμως...» συνέχισε. «Απίστευτο μου φαίνεται. Χίλιες φορές να ξαναγίνει τέτοιο ατύχημα, αποκλείεται να σωθεί άνθρωπος...»

«Πόσο όμορφη είναι...» μουρμούρισε ο Μάριος.

«Όμορφη; Δεν το πρόσεξα».

«Εγώ το πρόσεξα. Όταν την πρωτοείδα πεσμένη μέσα στις φυλλωσιές του δέντρου, σκέφτηκα: τι γυρεύει ένας άγγελος μέσα σ' αυτή την κόλαση; Γιατί έτσι μου φάνηκε, σαν άγγελος. Τόσο όμορφη ήταν».

«Ειλικρινά, δεν πρόσεξα αν είναι όμορφη ή όχι. Αλλά νομίζω, πως όποιο ζωντανό ανθρώπινο πλάσμα συναντούσες ανάμεσα στα καρβουνιασμένα πτώματα θα σου φαινόταν σίγουρα όμορφο σαν άγγελος», αντέτεινε ο Στέφανος.

Μπήκαν στο αυτοκίνητό τους.

ΔΕΝ ΞΕΦΕΥΓΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ ΠΕΠΡΩΜΕΝΟ

Πώς νιώθει ένας άνθρωπος όταν ξαφνικά μέσα σε μια στιγμή, ίσως σ' ένα κλάσμα του δευτερολέπτου, χάνει εντελώς τη μνήμη του; Πώς αισθάνεται όταν είναι εντελώς αποκομμένος από το παρελθόν του, σαν να ήρθε ξαφνικά από το πουθενά;

Η Νατάσα Αργυρίου είναι μια τριαντάχρονη μηχανικός. Είναι η μόνη η οποία επιζεί από ένα τραγικό αεροπορικό δυστύχημα, με πολλά τραύματα και χαμένη μνήμη. Όταν γνωρίζει και ερωτεύεται το γιατρό που την έχει φροντίσει, όλα αλλάζουν.

Από την προηγούμενη ζωή της, το μόνο που έχει απομείνει είναι δύο μπλε μάτια που σκύβουν πάνω της με λαχτάρα και μια στιγμή γεμάτη ορυμαγδό και φωτιά, πόνο και αγωνία. Είναι μια στιγμή που δεν μπορεί να τοποθετήσει μέσα στο χρόνο, όμως έρχεται και ξανάρχεται επίμονα στο νου της σαν αστραπή. Είναι εκείνη η στιγμή.

Από τον αγαπημένο συγγραφέα
500.000 αναγνωστών

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
www.psichogios.gr

ISBN: 978-960-274-236-5

ΚΩΔ. ΜΗΧ. ΣΗΣ. 01571

Ε Σ Ε Ι Σ Κ Ι Ε Μ Ε Ι Σ Π Α Ν Τ Α Σ ' Ε Π Α Φ Η